

BV20.0178
Datum vergadering : 1 december 2020

Digitaal aanwezig via Teams:

Commissieleden:

Leefbaar 3B : Henk Meester, Jan Pieter Blonk, Georgine Zwinkels
VVD : Matthijs Machielse
CDA : Hans van der Stelt, Charles van Harn
WIJ Lansingerland : Jan Jumelet
CU : Kees Willem Markus, Arjen Hofman
D66 : Michiel Muis, Ronald van der Stad
GroenLinks : Menno Duk, Anja de Geus
PvdA : Petra Verhoef, Valmir Xhemaili

Wethouders : Simon Fortuyn, Kathy Arends en Jan-Willem van den Beukel

Aanwezig in de raadszaal:

Voorzitter : Nelleke Bouman
Commissiegriffier : Rianne Kokke

Afwezig

VVD : Mauriel van As
WIJ Lansingerland : Jan Alsemgeest

1. Opening en mededelingen voorzitter

De voorzitter, om 20.00 uur: Dames en heren, leden van de commissie ruimte, een ieder heel hartelijk welkom op deze vergadering, het is alweer december. Ook een bijzonder welkom naar de wethouders, vanavond hebben wij mevrouw Arends, de heer Van den Beukel en de heer Fortuyn, welke wij aanhoren bij diverse items. Voordat wij overgaan tot de agenda, is het gebruikelijk dat ik de lijst even langs loop van de leden van de commissie om te kijken of zij ook daadwerkelijk aanwezig zijn. Ik heb al veel mensen gezien dan wel gehoord. Verhinderd is de heer Alsemgeest. En ook een bericht van verhindering hebben wij ontvangen van de heer Van As.

De heer Blonk, de heer Duk, mevrouw De Geus, de heer Van Harn, de heer Hofman, de heer Jumelet, de heer Machielse, de heer Markus, de heer Meester, de heer Muis, de heer Van der Stad, de heer Van der Stelt, mevrouw Verhoef, de heer Xhemaili, mevrouw Zwinkels: aanwezig.

U heeft het waarschijnlijk al gezien of gehoord: naast mij zit niet mevrouw Koemans, zij is verhinderd vanavond, maar wij hebben mevrouw Kokke voor het eerst hier in de commissie ruimte. Succes.

2. Insprekers

De voorzitter: We hebben vanavond drie insprekers.

1. De heer R. Triesschiijn, uitgangspunten woningbouwontwikkeling Lange Vaart en Merenweg;
2. De heer Van Muiswinkel, inzake Rodenrijsweg 2a en 2b;
3. De heer Van Son, inzake Rodenrijseweg 2a en 2b.

Inspreker 1:

De heer Triesschiijn: Geachte mevrouw de voorzitter, ik begin opnieuw. Mijn tijd gaat nu in, neem ik aan. Hartelijk dank, dat ik namens KSB, de klankbordgroep seniorenbouw Bleiswijk, gebruik mag maken van het inspreekrecht van de commissie ruimte. Uw commissie ruimte gaat straks onder agendapunt 6.a de nota van uitgangspunten woningbouwontwikkeling Lange Vaart en Merenweg in Bleiswijk bespreken. Een belangrijk onderwerp voor Lansingerland, maar zeker ook voor Bleiswijk. Laat ik eerst iets meer vertellen over het initiatief van de klankbordgroep senioren bouw Bleiswijk. Mijn naam is Rogier Triesscheijn. In juli van dit jaar heb ik het initiatief genomen om samen met andere belangstellenden uit Bleiswijk KSB op te richten. Dit is een particulier initiatief om de huisvesting van senioren in Bleiswijk beter op de kaart te zetten. Letterlijk: het gemis eraan. Inmiddels hebben wij als KSB al meerdere gesprekken

gevoerd met de gemeente o.a. met de projectleider van de locaties Merenweg en Lange Vaart. Ook heeft KSB zich geïntroduceerd bij 3B Wonen. KSB spreekt zijn waardering uit voor de inhoud van de nota van uitgangspunten, maar wil graag een aantal zaken benadrukken. De woningvoorraad van Lansingerland is eenzijdig en die moeten wij vooral gevarieerd maken. Lansingerland / Bleiswijk kent minstens twee zwakke plekken: geen woningen voor starters en geen woningen voor senioren. Laat staan de betaalbaarheid van e.e.a. Er is de laatste tijd in de pers de nodige aandacht besteed aan het bouwen in Bleiswijk. U heeft een beeldvormende avond gehad, waarbij alle aandachtspunten nog een keer de revue zijn gepasseerd. De nota van uitgangspunten spreekt een flink aantal ambities uit, waar KSB achter staat. Ik wil graag daarbij nog een aantal kanttekeningen plaatsen. Bij het ontwikkelingsperspectief zouden wij graag het collectief particulier opdrachtgeverschap niet onvermeld willen laten. In Bleiswijk is het eiland Teylingenhof daar een mooi voorbeeld van. Gebouwd door bewoners onder leiding van de stichting Samen Bouwen In. Ook de stichting Knarrenhof is hier een voorbeeld van. Gerealiseerde projecten zijn te vinden in de regio. Samen Bouwen In en Knarrenhof maken thans ook deel uit van onze klankbordgroep. Daarnaast is er ook zeker de typologie van de nieuwe woningen, die van belang zijn. De multifunctionaliteit en flexibel, daardoor te gebruiken voor meerdere doelgroepen, starters en senioren. Los van de discussie over om hoeveel appartementen gelijkvloers, gaat het om levensbestendige woningbouw. De bouwcapaciteit / plancapaciteit van Lansingerland zit per jaar op de 400 tot 500 woningen voor de gehele gemeente. Wilderszijde neemt maximaal 3.000 woningen op tot 2030. Blijft er nog wat over voor Bleiswijk tot 2030? Dat is de vraag. De aangetoonde woonbehoefte, dus de vraag ernaar, liegt er niet om. 200 woningen voor de Lange Vaart en 500-700 woningen aan de Merenweg. Hoe verhoudt zich dit aantal tot de eerder genoemde 400-500 woningen per jaar? Bouwen voor de regio zal beperkt worden, aldus de notitie. Daar zei wethouder Arends in één van uw eerdere vergaderingen het volgende over: met de twee schaarse plekken, die wij daar in Bleiswijk hebben, Lange Vaart en Merenweg, willen wij met name de vraag uit Bleiswijk beantwoorden. Locaties op andere plekken zijn veel groter, daarin zien wij vooral het antwoord voor de regio. Einde citaat. 40-50% van het woonprogramma betaalbaar, dat wil zeggen voor huur en voor koop. Hoe gaat de overige 50% eruit zien? Of voelen wij al de hete adem in onze nek, doordat de provincie 3.000 woningen sociaal extra wil bouwen in Lansingerland? Zie het artikel in het AD van 14 dagen geleden. Het stedenbouwkundig model in Bleiswijk moet geen kopie worden van Wilderszijde. Er worden voldoende ambities genoemd m.b.t. het dorps karakter, de sociale leefgemeenschap, saamhorigheid als kernwaarden. Deze belangrijke items zijn kenmerkend voor Bleiswijk en moeten terug komen in het ontwerp van beide locaties. Laten wij daarbij de zorgcomponent vergeten, die onderdeel moet worden van de woonvisie. In het kader van de verkeersmobiliteit maakt KSB zich er zeer bezorgd om, dat alle oplossingen verkeerstechnisch gezocht gaan worden op Bleiswijks grondgebied. In onze ogen onmogelijk. Ook de provincie moet betrokken worden bij de aansluiting N209 en de kruispunten o.a. Hoekeinseweg. De verkeersintensiteit in Bleiswijk zal toenemen door de uitbreiding, maar wat te denken van de N209 met nieuwe distributiecentra in de directe omgeving, die als paddenstoelen uit de grond schieten. Nog los van de ontwikkeling van de uitbreiding van de A16. De provincie kan niet weg kijken en dit probleem overlaten aan de lokale politiek. Misschien moet zelfs worden overwogen, voor zover dit al niet gebeurt, het rijk te betrekken bij deze problematiek. De ontwikkeling binnen Lansingerland, zowel op de korte, midden als lange termijn, op punten van woningbouw, lokale bedrijvigheid en omliggende infrastructuur is te rechtvaardigen ons inziens. De duurzaamheidsthema's zijn bijna verplichte nummers in ieder toekomstig bouwproject en zullen hopelijk in het masterplan een prominente plaats innemen en verder worden uitgewerkt. Voor het grondbeleid en de financiële haalbaarheid zal Lansingerland als bevoegd gezag alles uit de kast moeten halen, zeker om de betaalbare woningen te realiseren en veilig te stellen. Of dit alleen lukt met de regiefunctie en faciliterend grondbeleid is voor ons, KSB, nog maar de vraag. Participatie, KSB, maar ook de bewoners in Bleiswijk moeten volop betrokken worden bij de ontwikkeling van beide locaties. De instrumenten van inspraak worden pas beloofd als dorpsgenoten serieus worden genomen, herkenbare inbreng terug zien in hun nieuwe wijken, kunnen genieten van het dorps karakter, de sociale cohesie en de veiligheid. KSB heeft n.a.v. het krantenartikel in de Heraut ruim 30 reacties gekregen o.m. van professionals, specialisten en belangstellenden, mensen die mee willen werken aan dit bouwinitiatief. Dat geeft aan hoe dit onderwerp leeft in Bleiswijk. We hebben KSB kunnen uitbreiden met enkele vakmensen/specialisten, die ons gaan ondersteunen in de verschillende bouwfases om van dit project samen met de gemeente, 3B Wonen en de ontwikkelaars iets moois te maken. Het doel van KSB is op te komen voor het belang van seniorenhuisvesting en indirect de starters. Daar waar het kan het proces te versnellen, groot te denken in planvorming voor de beide locaties, maar klein te beginnen en alle ambities uit de nota van uitgangspunten voor de Lange Vaart en de Merenweg te bewaken. Namens KSB, Rogier Triesschijn, 4 minuten en 59 seconden. De voorzitter: Ik wilde net vragen om uw spreektijd te beëindigen, maar het is helemaal gelukt.

De heer Van Harn, CDA: Dank u wel voor het inspreken. Een duidelijk verhaal. Mijn complimenten voor uw initiatief. Door uw ingezonden brief in de Heraut is de klankbordgroep seniorenbouw Bleiswijk ontstaan. Maar nu mijn vraag: wat is de ultieme droom van deze klankbordgroep? De heer Triesschijn:

Wat wij ontzettend graag zouden willen als klankbordgroep seniorenbouw is dat er flexibel gebouwd gaat worden. Met flexibel bouwen bedoel ik bouwen voor meerdere doelgroepen in combinaties, zodat we zowel starters kunnen bedienen als de senioren. We kunnen zo flexibel mogelijk bouwen. Er zijn in het land voorbeelden, dat ze woningen die eerst voor senioren worden gebruikt, later met een kleine wijziging voor starters gebruikt kunnen worden. Of andersom. Wat ik verder van belang vind, is dat we groen behouden in het dorp en ook de dorpse uitstraling en dat we ook het landschappelijk raamwerk, zoals we dat hier kennen door de polder, zo in stand laten. Nieuwbouw vooral laten aansluiten op de bestaande bouw van het dorp Bleiswijk, geen harde overgangen, want dat zou architectonisch niet juist zijn. Bouw ook voor sociaal, maar bouw wel in evenwicht. Daarmee bedoel ik: maak een evenwichtige afspiegeling van de Bleiswijkse bevolking, zodat zij hier rustig kunnen wonen en rustig oud kunnen worden. Gebruik daarvoor de demografische gegevens. Verder zou ik zeggen: ga in het land kijken naar allerlei projecten, die er op dit moment zijn. Ook voor de senioren, maar ook voor de starters en de combinatie van flexibele bouw, want vindt niet weer opnieuw het wiel uit. Er zijn overal en nergens voldoende projecten in te zien, die een heel goed alternatief bieden voor Bleiswijk.

De heer Xhemaili, PvdA: Dank u wel voor uw inspraak. Heel helder, volgens mij is het een goed verhaal. Ik heb een vraag aan u en ook aan uw klankbordgroep. Heeft u erover nagedacht of er hoogbouw moet komen in de beide projecten en hoe dat past in de nota van uitgangspunten om meer woningen te realiseren voor senioren en starters? De heer Triesschijn: Hoogbouw, laat ik het zo zeggen, er is in Bleiswijk een behoefte om appartementen te bouwen. Dat zal waarschijnlijk hoogbouw worden, maar dat moet niet te hoog worden. Ik zit zelf te denken aan een drielaags bouwgebeuren, waarbij het appartement ook weer gebruikt kan worden voor starters of voor senioren, want die combinaties zijn er ook. Ik zou het in een beperkte vorm willen doen en het uitsluitend willen doen voor mensen, die ook echt kiezen voor het appartement. Dus wij zijn er in principe niet op tegen.

De heer Meester, L3B: Bedankt, meneer Triesschijn. Ik zou wel graag van u willen horen, welke rol u voor uzelf ziet in het verdere proces. Voor uzelf, dan bedoel ik natuurlijk uw klankbordgroep. De heer Triesschijn: Ik denk dat de klankbordgroep heel erg voorop staat in het samenwerken met de gemeente en met name dan met de projectleider. Vooral ook samenwerken met 3B Wonen, omdat we natuurlijk ook een stukje sociaal moeten bouwen. Als we dan ook kunnen samenwerken met 3B Wonen, maar ook met de projectontwikkelaars, dan kunnen we komen naar een op harmonie afgestemd bouwmodel, zodat we ook kunnen zeggen: er is iets neergezet, wat gewoon ook uitstraling heeft en wat passend is bij de lokale situatie van woningbouw, zoals die op dit moment is. De heer Meester: Het leidt wel tot een vervolgvraag. Wie vertegenwoordigt u eigenlijk? De heer Triesschijn: Wie vertegenwoordigen wij? Wij vertegenwoordigen in feite de groep senioren in Bleiswijk. Wij hebben nog geen contact met bonden of seniorenverenigingen of wat dan ook, want daarvoor bestaan wij te kort. Maar als ze zich aan zouden melden om aan te sluiten bij het initiatief of speciale wensen zouden hebben, dan zijn ze natuurlijk van harte welkom om die inbreng te hebben, want het gaat uiteindelijk om hen, maar ook in feite om mijn leeftijdscategorie, laat ik daar duidelijk in zijn. De heer Meester: Ik ben tevreden gesteld met de antwoorden, dank u wel.

Inspreker 2:

De heer Van Muiswinkel: Dank u voor de gelegenheid om in te spreken, ook namens mijn burens, over de voorgenomen bouw op de locatie Rodenrijseweg 2a en 2b te Berkel en Rodenrijs. 9 woningen aan de Warmoezerij grenzen direct aan het bouwperceel. Op de foto kunt u zien, dat wij onderaan de dijk wonen en het bouwperceel is op de dijk en zal 2 meter worden opgehoogd tot kruinhoogte. Het perceel is een zeedijk, een kwetsbaar en oud deel van het lint. Ik heb stukken gestuurd, waarvan ik nu de hoofdpunten zal noemen en ik sluit af met een paar concrete vragen. Aansluitend zal de heer T. van Son verwoorden wat bij ons in de straat leeft. De foto's kan ik niet zelf presenteren, maar u ziet een foto met een dwarsaanzicht van het bouwperceel. Het is een perceel waar altijd schapen liepen. Wij kijken vanuit ons huis uit op de locatie Treurniet, de maalterij, welbekend. Op de plattegrond, ook in de powerpoint, ziet u de huizen, die dicht bij ons perceel liggen en niet aan de vaart, zoals bij de meeste woningen aan het lint gebruikelijk is. Ik heb in de powerpoint ook opgenomen een dwarsprofiel met links het oude bouwplan, gewoon op maaiveld, dus op onze tuinhoogte. Het nieuwe plan is gepland met een ophoging van 2 meter en zal dan ook ver boven onze huizen uittoren. Verder ziet u op de foto's hoe smal ons achterpad is. Direct langs het achterpad zal een ophoging van damwand worden geplaatst van 2 meter, met nog eens tuin. We hebben straks te maken met een muur van 4 meter achter ons huis. We zijn dan ook heel bezorgd en waarom u bent mee gegaan in het bouwplan zonder ons te betrekken. De hoogtepunten van onze zorg en bezwaren zijn als volgt. Door het plaatsen van het damwand direct naast ons achterpad ontstaat er als het ware een lekkend zwembad direct naast onze tuin. Dit kan bij extreme regen zorgen voor wateroverlast en in de zomer juist voor uitgedroogde tuinen en misschien wel schade aan fundering. Er is geen sprake geweest van participatie. Zo hadden wij graag willen meedenken over de damwand, terwijl er nu geen voorwaarden zijn gesteld aan de damwand en de ophoging. Wij denken

dat het meegenomen had moeten worden in de omgevingsvergunning. Het hoogheemraadschap van Delfland stelt in de watervergunning, die ze verleend hebben, dat de tuin van de nieuwe woningen niet op onze percelen of achterpad mag afwateren. Op een gegeven moment zoekt het water zijn weg naar lager gelegen terrein en dus naar ons. Het hoogheemraadschap stelt geen voorwaarden aan de afwatering. We denken dat dit ook in de omgevingsvergunning meegenomen had moeten worden. De ophoging zorgt voor zettingen en daarmee voor schade bij ons door wateroverlast enzovoorts. De erfscheiding wordt 4 meter hoog, terwijl normaal een erfafscheiding 2 meter hoog is. Ook komen de woningen 2 meter hoger te liggen dan bij de vorige vergunning. Wij voelen ons hier misleid, met name door de bouwtekeningen, waarop dat niet goed te zien is. Zo is op het achteraanzicht op de tekening, die ziet u ook in de powerpoint, de damwand met die 2 meter ophoging niet goed te zien of eigenlijk niet te zien. We leiden het alleen af uit het dwarsprofiel. Als laatste moet ik nog iets kwijt. Meerdere mensen hebben mij erop gewezen, dat ik de formele bezwaartermijn heb gemist. Mijn reactie is nu op de vergunning, via overheid.nl gepubliceerd, 2 weken na verlening. Hierdoor is er na mijn idee sprake geweest van 4 weken en geen 6 weken bezwaartermijn. Mijn suggestie is dan ook aan de gemeente om deze procedure te verbeteren. Het hoogheemraadschap meldt in een publicatie expliciet de starttermijn van de bezwaartermijn. Dat was niet het geval van de publicatie bij de gemeente Lansingerland. Ik vraag dan ook namens mijn burens het volgende van de gemeente. We zien schade door zetting, droogte en wateroverlast door dit bouwplan. Daarom vragen wij de procedure nogmaals te doorlopen en daarbij ons als directe burens te betrekken in dit plan. We willen een natuurlijke overgang van het bouwperceel naar onze percelen. Dus geen muur van 4 meter langs ons achterpad. Uit te zoeken hoe de waterafvoer zonder overlast voor ons kan worden gerealiseerd en hier voorwaarden aan te verbinden en zo schade door wateroverlast of droogte te voorkomen. De effecten van ophoging te laten uitzoeken met name bij de bouw, maar ook op lange termijn door zetting, die gaat plaats vinden. Tenslotte. We gunnen onze nieuwe burens een huis om net zo leuk te wonen als wij. We willen ook graag dat er duurzame oplossingen worden gerealiseerd, die er over 30 jaar ook nog goed bij ligt. Door nu aanvullende afspraken te maken, kunnen later problemen voor ons en de nieuwe bewoners worden voorkomen. Dank u we. Ik ben graag bereid om vragen te beantwoorden.

De heer Blonk, L3B: Ik wil de heer Van Muiswinkel graag mee geven, dat ik de wethouder dadelijk bij agendapunt 7.b, actualiteiten uit de commissie, een schriftelijke reactie zal vragen op uw inspraak en op de info van die 6 documenten, die u ons gisteren heeft toegestuurd en ook de info van vandaag. Ik zal de wethouder vragen in te gaan op die hoogte van de erfscheiding aan de achterzijde en de hoogte van de woningen ten opzichte van het vorige plan. Ik zal dat bij dat agendapunt vragen. U geeft zoveel info, dat moeten we even goed tot ons laten doordringen. Althans, tot mij.

De heer Van der Stad, D66: Ik heb n.a.v. uw schrijven twee vragen. Begrijp ik goed, dat u allen op de Warmoezerij niet direct zijn aangeschreven omtrent de vergunningsprocedure, terwijl jullie percelen grenzen aan de Rodenrijseweg 2? Heeft Delfland wellicht een uitspraak gedaan over de veiligheid van het achterland van de dijk? Weet u of Delfland ook verantwoordelijk is voor het achterland? De heer Van Muiswinkel: Wij zijn inderdaad niet geïnformeerd. Op geen enkele wijze. Dat is een antwoord op vraag 1. Delfland gaat feitelijk niet in op de gevolgen van de ophoging voor ons. Het enige wat daar over gezegd wordt, is dat er wateroverlast moet worden voorkomen. Ik heb gebeld met de ambtenaar van Delfland en die zei: ik zie dat het wordt opgehoogd en daarom heb ik voorwaarden gesteld aan wateroverlast, die niet mag optreden. In de watervergunning is niets gezegd over de gevolgen voor het achterland. Wij vinden dat het wel mee genomen had moeten worden. Ik denk dat ze ervan uitgaan, dat de gemeente daarop zou toezien, maar het is niet terug te zien in de omgevingsvergunning.

De voorzitter: U heeft van meneer Blonk gehoord, dat hij aan het eind van de vergadering vragen zal stellen aan de wethouder. Ik moet u wel even melden: het item, dat u en de heer Van Son hebben, vanavond niet op de agenda staat. Er worden vragen gesteld en mocht er aanleiding zijn voor bespreking, dan is het aan de leden van de commissie om er een bespreekpunt van te maken. Maar misschien is de brief helder, dat zal de tijd leren.

Inspreker 2:

De heer Van Son: Dank voor de gelegenheid om hier uw commissie toe te mogen spreken. Tevens wil ik ook mijn buurman, de heer Van Muiswinkel, zeer bedanken voor alle inspanningen, die hij voor onze hele straat doet in deze zaak. Toen ik afgelopen zomer aan het hek van de schapenweide kort met de toekomstige bewoners van de Rodenrijseweg 2a sprak, is mij een geheel andere voorstelling van zaken gegeven dan wat nu in de omgevingsvergunning is aangevraagd en gehonoreerd door de gemeente. Er zou 5 meter van onze erfafscheiding gebouwd worden, het zou 1 woonlaag met een puntdak worden met een lage aanbouw. We waren gerust gesteld, omdat er eindelijk een plan kwam, waarbij we niet tegen kolossale burens aan zouden hoeven te kijken. De geruststelling was van relatief korte duur. Totdat mijn buurman Van Muiswinkel aan de deur kwam en de Berlijnse muur liet zien, waar straks de rest van ons

leven tegenaan moeten kijken. Mijn verbazing was groot, toen ook nog bleek, dat de bezwaarperiode kennelijk was verlopen. Zonder enige voorafgaande consultatie dan ook is de vergunningaanvraag in alle stilte goed gekeurd ten faveure van 2 gezinnen, terwijl het woongenot van 9 gezinnen daaronder moet lijden. Ik hoef u niet te vertellen, dat deze 9 gezinnen, waaronder de mijne, boos, verdrietig en teleurgesteld zijn. Daar staan deze 9 gezinnen dagelijks mee op en gaan ermee naar bed. Het is het gesprek van de dag en zorgt voor grote spanning. We voelen ons enorm benadeeld, weten niet was ons te wachten staat, omdat zoveel aspecten nog niet zijn ingevuld. We voelen ons machteloos en radeloos, omdat onze nieuwe burens ons in onze sop gaar laten koken en ondanks herhaaldelijke verzoeken niet eerder met ons in gesprek willen, voordat de plannen concreet zijn gemaakt. We zitten om Covid te citeren geheel in de cirkel van betrokkenheid en hebben zeer beperkte invloed op ons leven op deze wijze. Ongetwijfeld zullen de behandelend ambtenaren naar eer en geweten hun werk doen, daar ben ik van overtuigd, om de belangen van Lansingerlanders zo goed mogelijk te behartigen, maar u begrijpt ook, dat wij van mening zijn, dat de belangenafweging in dit geval niet juist is. Hier worden 9 gezinnen ernstig benadeeld ten faveure van het genot van 2. Door middel van de omgevingsvergunning, die nog vol open einden zit op belangrijke punten, waarmee de nieuwe bewoners een blanco cheque hebben gekregen om naar eigen behoeven in te vullen. Als dit zo door gaat, rest ons een juridisch gevecht. Dit is het laatste wat wij willen, maar niet uit de weg zullen gaan als dat nodig en mogelijk is. Het is geen goede start van een relatie met nieuwe burens. We zijn radeloos. Het enige portaal, dat ons hier nog van af kan houden, bent u, onze volksvertegenwoordiging. We willen u daarom met klem vragen de gemeente te verzoeken de vergunning te heroverwegen en ons inspraak te geven in de huidige plannen. Dank u voor uw aandacht.

De voorzitter: Ik zie niemand met vragen, dus dan mag ik ervan uitgaan, dat uw tekst helder is. Dank u beiden voor uw inspraak, meneer Van Muiswinkel en meneer Van Son. Ik zou u willen vragen om uit te loggen uit de webcast, maar u kunt de vergadering wel blijven volgen en wat straks gevraagd gaat worden aan de wethouder. Dank aan u beiden.

3. Vaststelling verslagen vorige vergaderingen d.d. 10 en 11 november 2020

De voorzitter: Daar hebben wij geen op- of aanmerkingen op gekregen. Nee, schudt de griffier, dus bij deze vast gesteld.

4. Vaststelling agenda en inventarisatie rondvragen

De voorzitter: Hier op- of aanmerkingen of vragen over? Nee? Ik zie niets.

Inventarisatie rondvraag:

De voorzitter: Wie heeft er een rondvraag. De heer Blonk: Ik heb er eentje. Dat gaat over de relatie Vestia, de financiële positie Vestia en de mogelijke gevolgen daarvan voor 3B Wonen.

5. Bespreekpunten:

De voorzitter: Die hebben we niet.

6. Stukken ter advisering aan de raad:

6.a Nota van Uitgangspunten woningbouwontwikkeling Lange Vaart en Merenweg in Bleiswijk

De heer Meester, L3B: De heer Blonk behartigt onze belangen in Berkel en zoals u weet, ben ik weliswaar geen autochtone Bleiswijker, maar ik woon er al heel lang. Het was een goede nota, die we gekregen hebben, met aandacht voor het eigen karakter van Bleiswijk en voor de wensen van omwonenden. Ik wil er enkele punten uit lichten, waarvoor we speciaal aandacht vragen bij de verdere uitwerking. Om de financiële bereikbaarheid vooral voor jeugdige inwoners, de heer Triesschijn noemde het ook al even, van Bleiswijk te bevorderen, is het belangrijk dat sociale huur, middenhuur en betaalbare koop in ruime mate in de plannen worden opgenomen. De omwonenden hebben al aangegeven, dat zij geen hoogbouw wensen en daar sluiten wij ons ook graag bij aan. In de loop van dit jaar hebben we in deze commissie gesproken over tiny houses en over flexwoningen. De wethouder heeft toen positief op onze voorstellen gereageerd. Dit is een gelegenheid, die ons inziens gebruikt zou kunnen worden om daar invulling aan te geven en dus ook een deel van de beschikbare ruimte voor dat doel te reserveren. Ik zou dat graag terug zien. Het is genoemd in de nota van uitgangspunten, daar staan tiny houses in, maar ik zou het ook graag terug willen zien in de vervolgdOCUMENTEN, dus het masterplan en zo. Het ontsluitingsprobleem voor autoverkeer is heel lastig, zowel aan de Lange Vaart als aan de Merenweg. Aan de Merenweg is het vooral de toegang tot de N209, dat heel moeizaam is. Het is in ieder geval een knelpunt. Wij vinden het wel heel belangrijk, dat voor beide een passende oplossing gevonden wordt. Wat ons betreft, mag er rigoureuS ingegrepen worden. In de nota wordt gesproken over het ontmoedigen van autogebruik, dan zou je dat dus niet nodig hebben, maar het klinkt wat ons betreft eigenlijk veel te mooi, want Bleiswijk heeft een slechte openbaar vervoervoorziening en het dorp is niet helemaal zelfvoorzienend, dus voor

bepaalde zaken moeten de inwoners van Bleiswijk toch ergens anders naar toe. Een goede bereikbaarheid per auto vinden wij dus belangrijk. Er wordt gesproken over faciliterend grondbeleid. Dat is een consistente gedragslijn, want ik herinner me dat we een aantal jaren geleden als raad besloten hebben, dat de gemeente zich daarop zou moeten richten en niet zou moeten proberen om alle grond in eigendom te krijgen. Maar het nadeel is wel, dat je dan in overleg moet met de eigenaren, de particuliere partijen en sommige projectontwikkelaars. Nou vinden wij het wel belangrijk, dat er in goede harmonie met die partijen aan de realisatie van de plannen gewerkt wordt, maar mochten de grondeigenaren niet mee willen werken, wat we ook helaas wel eens hebben moeten meemaken, dan vinden wij toch dat er niet al te lang gewacht moet worden met andere maatregelen, zoals onteigenen. Resumerend zou ik willen zeggen, dat de nota een goed uitgangspunt biedt, maar er liggen nog wel enkele uitdagingen. We zien uit naar de verdere uitwerking. Ik dank u wel.

De heer Machielse, VVD: Ik wil eigenlijk beginnen met de afsluitende woorden van de heer Meester te herhalen, want er ligt hier voor ons een nota van uitgangspunten, die eigenlijk in grote mate onze goedkeuring als VVD weg kan dragen. We kijken eigenlijk wel uit naar de verdere uitwerking in het masterplan. Wel hebben we enkele aandachtspunten, die we graag nog even onder uw aandacht willen brengen. We hoorden het eigenlijk ook al aan het begin van deze vergadering, de inspreker bracht het naar voren, en ik wil daar ook opnieuw een punt van maken: we hebben wel een bijzonder karakter in Bleiswijk. Laten we ons inspannen om dat karakter, dat dorpse karakter, dat we daar nog zo mooi terug zien komen, te behouden. Ik sluit me dan ook volledig aan bij de woorden van de heer Meester om terughoudend te zijn bij het toepassen van hoogbouw. Natuurlijk die diversiteit aan woningtypes en de aantallen, maar laten we daar terughoudend zijn, laten we passen en aansluiten bij het Bleiswijkse karakter. Juist dat dorpse karakter, zoals dat zo mooi omschreven staat in het coalitieakkoord, dan denk ik toch altijd eerst aan Bleiswijk, onwillekeurig, want ik woon er niet, zoals de heer Meester, en ik ben er ook niet geboren, maar toch heb ik die associatie daarmee. Ervan uitgaande dat dat opgepakt wordt op die manier door het college, hebben we toch een aantal zorgen. Het is een beetje een spontane actie, maar die aandacht voor de ontsluiting van deze 2 woongebieden is wel een grote. Natuurlijk kunnen we in een masterplan opschrijven, dat autogebruik ontmoedigd moet worden. Daar zal mijn partij nooit voor zijn, laat ik dat duidelijk maken. Zelfs al zouden we het willen ontmoedigen, dan nog hebben mensen een auto nodig. Zoals de heer Meester al aangaf: de ontsluiting van Bleiswijk is lastig als je geen auto hebt en toch echt ergens naartoe wilt. Het idee, waar ik toen op kwam, is dat wij de vorige raadsvergadering op initiatief van het CDA hebben gesproken over de N209 en de mogelijkheden die wij hebben als partij om daar naar de provincie toe aandacht voor te gaan vragen. Ik wil eigenlijk de heer Fortuyn vragen, hij zou een one-pager opstellen met aandachtspunten, om te kijken of hij daar een link kan leggen naar deze mogelijke woningbouwontwikkeling. Ik weet niet of hij daar al op kan antwoorden, zo niet, dan volgt dat ongetwijfeld later. Ik denk dat als wij die gesprekken gaan opstarten met de provincie over de N209, dan is dit een hele mooie aanvulling daarop. Het was de motie van het CDA, dus ik hoor graag hoe ze daar zelf over denken. In de nota van uitgangspunten lezen we dat het geheel financieel haalbaar moet zijn. Dan heb ik toch een vraag aan deze commissie. Wat is financieel haalbaar? Als u het de VVD vraagt, en laat dat dan ook gelijk een uitgangspunt zijn, is financieel haalbaar voor ons als gemeente, wel rond die nullijn als je kijkt naar de exploitatie en ontwikkeling van zo'n wijk. Dit mag wat ons betreft geen tweede Wilderszijde worden, waar we grote verliezen op riskeren, maar ik ben heel benieuwd hoe andere commissieleden daar naar kijken, wat onze definitie is van financieel haalbaar en wellicht hoe het college daar naar kijkt. Dan kom ik ook gelijk op het laatste aandachtspunt, dat ik graag nog naar voren wil brengen. Dat gaat toch ook wel over het aantal woningen. We lezen in de stukken, dat er in Bleiswijk een vraag wordt verwacht van circa 400 woningen. Er zou voor 700-900 woningen in totaal ruimte zijn in deze plannen. Laten we proberen die twee in balans te brengen. Die 700-900 is voor ons dan ook eerder een maximum dan een minimum voor wat er gerealiseerd moet worden in deze gebieden. Uiteraard kijken we daar graag breder naar wanneer het masterplan is voorbereid, want ik kan me ook zo voorstellen, dat een teloefening tot op heden niet is gedaan. Resumerend sluit ik toch af met de woorden van de heer Meester. Er ligt een nota van uitgangspunten, die onze goedkeuring kan wegdragen. Wat de VVD betreft, kan het als hamerstuk naar de gemeenteraad later deze maand. Dank u wel.

De heer Van Harn, CDA: In maart 2019 is door het initiatief van mijn fractie het onderwerp urgentie woningbouw in de woonkern Bleiswijk als bespreekpunt op de agenda van deze commissie gekomen met als resultaat, dat het college een toezegging heeft gedaan om een woonbehoefte-onderzoek in Bleiswijk uit te voeren. De uitkomst van dit onderzoek is in maart j.l. in deze commissie behandeld en als hamerstuk in de raad van 22 april j.l. afgehamerd. Nu ligt voor ons de nota van uitgangspunten woningbouwontwikkeling Lange Vaart en Merenweg Bleiswijk. Een document op hoofdlijnen, dat nog veel flexibiliteit in zich heeft. Lange Vaart circa 200 woningen, Merenweg circa 700 woningen. Dit zou dan over een periode van circa 10 jaar gerealiseerd kunnen worden. Dat zou dus inhouden ongeveer 90 woningen per jaar bouwen. Twee mooie gebieden in Bleiswijk, die al vele jaren gereed liggen om ontwikkeld te worden voor woningbouw. De vertrekpunten voor deze ontwikkeling voor ons zijn vooral

het onderscheidende karakter van Bleiswijk samen met een sterk gemeenschapsgevoel. Het werd ook al eerder aangehaald zojuist. Dan natuurlijk de woonbehoefte. De senioren hebben toenemende interesse in appartementen en grondgebonden nultrreden woningen. De jongeren, de starters: voor hen wordt het tijd dat er gebouwd gaat worden. Daar is grote behoefte aan starterswoningen. Het is ook van belang voor de vitaliteit van het verenigingsleven en de sociale structuur in Bleiswijk, dat er jonge gezinnen zullen komen. Dan nu de invulling. Het woongebied krijgt een groene en dorpse uitstraling, passend bij de identiteit van het bestaande dorp. Met zo'n zin zijn wij als CDA blij, want het lijkt ons niet passend om bijvoorbeeld het masterplan Wilderszijde te projecteren op deze twee gebieden. De termen gezond leefklimaat, duurzame materialen, energiezuinige woningen, klimaatadaptieve wijken, deze worden gelukkig in de voorliggende nota met respect genoemd en zullen, hopelijk, ook een juiste plek krijgen. Het is goed om te lezen, dat bij de uitwerking van de plannen rekening zal worden gehouden met nieuwe woonvormen. De KSB sprak daar al over. Knarrehof, ook wel polderhofje genoemd. Collectief particulier opdrachtgeverschap. Samen Wonen In. Tiny houses, waar de heer Meester het over had. Bejaardenwoningen met kleine tuintjes. Dat er gevarieerd gebouwd moet worden, dat lijkt ons wel duidelijk. Zo komen, naar men mag hopen, de toekomstvisie zoals geschetst door professor Jan Latten tijdens een beeldvormende avond op 3 september m.b.t. de sociale demografie trendwatching, dan specifiek t.a.v. veteranen, en de ideeën van de klankbordgroep seniorenbouw Bleiswijk hier mooi bij elkaar. Het streven is, zo staat er, om 40-50% van het woonprogramma als betaalbaar te programmeren. Ik heb dan ook de vraag: wat moeten wij hier verstaan onder betaalbaar? De gemeentelijke inzet is vooral gericht op het stellen van kaders en op sturen van kwaliteit. Ik denk in dit verband dan speciaal aan het eigen onderscheidende karakter van Bleiswijk. Mijn fractie gaat ervan uit, dat het college deze uitgangspunten vast houdt, ook wanneer de druk op de kwaliteit van buitenaf groot zou worden. We weten dat na het vast stellen van deze nota het opstellen van het masterplan volgt en vervolgens komt ook het omgevingsplan nog aan de beurt. Vandaar de vraag aan de wethouder of zij kan aangeven wanneer wij deze documenten mogen verwachten. Om te voorkomen, dat er tijd verloren gaat en om ervoor te zorgen, dat er vaart in het proces blijft, doe ik hierbij een oproep aan de projectontwikkelaars, de woningbouwvereniging 3B Wonen, de grondeigenaren, de gemeente en de andere stakeholders om tijdig met elkaar aan tafel te gaan. Zoek elkaar op en wacht niet totdat alle punten en komma's gezet zijn. Tenslotte. De voorzitter: Ik wilde net vragen of u wilt gaan beëindigen. De heer Van Harn: Het verkeersknelpunt kruispunt N209 Hoekeindseweg. De projectleider van de gemeente heeft tijdens de laatste beeldvormende avond aangegeven, dat hierover nog geen contact is opgenomen met de provincie. Nu zou het kunnen zijn, dat in samenspraak met de provincie een betere oplossing gecreëerd kan worden dan wanneer Lansingerland de verkeersoplossing op eigen grondgebied zoekt. Daarom hier de oproep om tijdig met de provincie aan tafel te gaan en te kijken of hier gezamenlijk een betere oplossing gevonden kan worden. Tot zover.

De heer Jumelet, WIJ: Het zal niemand verbazen, dat de fractie van WIJ blij is met de aanstaande woningbouw in de kern Bleiswijk ten behoeve van Lansingerland en ook wel de regio met behoud van het lokale Bleiswijkse karakter. Wij hebben toch een aantal opmerkingen, die we graag willen delen. Met name ook de vraag aan de wethouder hoe zij daar tegenaan kijkt. Op de eerste plaats wordt er heel sterk geleund op het woonbehoefte-onderzoek Bleiswijk. In de nota van uitgangspunten wordt ook heel sterk geleund op de Bleiswijkse behoefte. Maar als tweede de regio. Ik heb tijdens de beeldvorming, daar ook al een vraag over gesteld. Hoe zit het dan met de woningbehoefte Lansingerland breed? Het lijkt wel alsof we Lansingerland als zodanig onder de regio scharen, maar volgens mij hebben we als gemeente Lansingerland bij elkaar toch een bepaalde woningbehoefte, die ook invulling zou moeten gaan krijgen in Bleiswijk naast Berkel en Bergschenhoek. De vraag aan de wethouder is: hoe kijkt zij aan tegen de bredere woningbehoefte? Natuurlijk, dat zijn ook starters, dat zijn ook senioren, maar ook anderen, maar met name de starters en de senioren. Hoe kijkt ze daar tegen aan? Het tweede punt is de brief van de provincie rondom het meer evenwicht scenario. De gemeente Lansingerland heeft natuurlijk die brief ontvangen, waarin toch wordt aangegeven, dat wij wellicht veel meer moeten gaan doen om richting dat meer evenwicht scenario te komen. Nu is het de vraag aan de wethouder, wat de twee locaties in Bleiswijk voor rol daarin kunnen of moeten gaan vervullen, mocht er inderdaad een ander bod moeten worden gedaan richting de provincie? Wij denken, als je kijkt naar het verschil tussen ons eerdere bod en wat de provincie vraagt, dat er toch substantiële aantallen worden gevraagd, dus wij zijn wel benieuwd hoe de wethouder daar tegenaan kijkt. Het is al eerder genoemd rondom de hele financiële perikelen van deze bouwprojecten. Wij zien een hoge ambitie, we zien allerlei wensen, maar de financiële kaders zullen niet onbeperkt zijn. Wij vragen ons dan ook af hoe de wethouder aankijkt tegen de balans tussen enerzijds ambitie en anderzijds de financiële mogelijkheden voor ons als gemeente om de realisatie van deze twee woonwijken te doen. Het derde punt is het tempo, dat voor ogen is. Er wordt een periode van 10 jaar genoemd. Onze vraag is, gezien de enorme behoefte in Lansingerland aan starterswoningen en seniorenwoningen: in hoeverre rechtvaardigt dat een gefaseerde ontwikkeling of een ontwikkeling die uitgesmeerd wordt over meerdere jaren? Moeten wij niet veel meer tempo maken om aan de woningbehoefte te voldoen, die er momenteel, niet alleen nu, maar ook in de komende periode is?

Tenslotte het punt rondom de ontsluiting, het is al genoemd, met de N209. Als we niets veranderen aan de infrastructuur rondom Bleiswijk, dan kan je de problemen eigenlijk van verre al aan zien komen. 200 en 700 gezinnen, autoluw is natuurlijk fantastisch, maar de praktijk wijst toch uit, dat mensen graag toch een auto hebben en toch de weg op willen. Nu al de problemen, die we zien, op de kruising N209 en Hoekeindseweg, zowel in de ochtend- als in de middagspits, is de vraag: heeft u scenario's in uw hoofd om te voorzien in een ontsluiting van beide wijken buiten wellicht de N209 om? Om in ieder geval mensen ook de kans te geven om 's ochtends of 's avonds naar hun werk te gaan of naar elders te gaan. Dit waren in eerste instantie mijn opmerkingen. Dank u wel.

De heer Markus, CU: Wat ons betreft een prima stuk, dat een goede eerste richting geeft voor de woningbouwmogelijkheden in Bleiswijk. Een stuk, dat ook recht doet aan het karakter dat Bleiswijk heeft. Het is al vaker genoemd deze avond. Het is goed, dat het staat benoemd en laten we hier bij de verdere uitwerking ook goed rekening mee houden. Met de uitgangspunten, die er liggen, is er voldoende ruimte om te bouwen voor met name senioren en starters. 40-50% betaalbaar bouwen lijkt ons dan ook prima. Zoals het er nu uitziet, worden het mooie en duurzame wijken. Wijken, die ook zorgen voor een forse uitbreiding de komende jaren in Bleiswijk. 700 woningen erbij ten opzichte van de huidige 4.800 is een forse stap. Toch nog een paar opmerkingen. Ze zijn al genoemd, maar soms is de kracht van herhaling goed, dus bij deze nogmaals. De knelpunten, met name rondom de bereikbaarheid. Ik hoor veel mensen zeggen: met de provincie praten. In die zin kunnen we dat heel makkelijk doen. We hebben afgelopen raad een motie aangenomen. De heer Fortuyn moet met die motie onder zijn arm al dan niet digitaal toch naar het provinciehuis om met de heer Vermeulen te praten, dus ik stel voor dat de heer Fortuyn gelijk deze knelpunten ook maar meeneemt en gelijk met de provincie goed gaat nadenken hoe we dit binnen een paar jaar gaan oplossen en om met een goed plan te komen. Uit werkervaring weet ik, dergelijke projecten lang gaan duren, zeker als je ook nog het e.e.a. moet aanpassen infrastructureel gezien, dus daar kan je beter vandaag mee starten dan morgen, want het kan niet zo zijn, dat we straks prachtige wijken hebben daar, die zorgen voor een enorme verkeersellende. We kennen wethouder Fortuyn als een gedreven man, dus wellicht is de eerste klap een daalder waard. Dat zou mooi zijn. Dan nog de genoemde van inspreker rondom flexibel bouwen en collectief particulier opdrachtgeverschap. Die spreken ons zeer aan. We willen deze punten dan ook graag mee geven voor verdere ontwikkeling. Dan het tijdsplan, de heer Jumelet begon daar ook over, hij stelde dat vragenderwijs. Wij willen ook aan de commissie vragen: hoe kijken we aan tegen het wellicht al eerder bouwen op locaties waar dat kan? We kunnen er ook voor kiezen om alle plannen tot in detail uitgewerkt te hebben en dan starten met de bouw, maar liggen er niet al kansen op gronden, die van de gemeente zijn, om eerder te starten? Wij kijken daar zeker niet negatief tegenaan. Eerder starten waar het kan, is misschien helemaal zo gek nog niet. Natuurlijk beseffen wij, dat het stedenbouwkundig bij elkaar moet passen, maar volgens mij is er best met wat snelle klappen een actie op te zetten. We zijn benieuwd wat andere partijen hiervan vinden om daar waar het kan vroegtijdig te starten met daar waar de grootste behoefte is. Dan het financiële verhaal. De VVD vroeg: wat vinden wij financieel haalbaar? Dat vind ik een lastige. De nullijn is wat ons betreft zeker niet nodig. Wilderszijde is weer een ander uiterste. Wij vinden, dat je mag investeren bij dergelijke woningbouw. Tenslotte gaat het ook om het levensvatbaar houden van de kern Bleiswijk. Er is echt behoefte om daar te gaan bouwen. We vinden dat je daar als gemeente best op mag investeren. Ik heb geen bedragen in mijn hoofd, maar helemaal nul zeker niet. Dan tenslotte nog een aandachtspunt, participatie. Er is een eerste stap mee gemaakt, goed om te horen. We willen nogmaals benadrukken, dat het echt zeer zorgvuldig doorlopen moet worden. Liever teveel participatie dan te weinig. Een briefje meer of minder: dan voor ons graag een briefje meer. Een overleg meer ook. Als er nog een keer extra participatie gehouden moet worden ook. Juist het betrekken van iedereen leidt ertoe, dat je een vrij vlotte procedure met elkaar kunt doorlopen. Dat was het, dank u wel.

De heer Van der Stad, D66: In de nota van uitgangspunten worden weinig harde specifieke keuzes gemaakt. Het is een prachtige samenvatting over Bleiswijk en de woonbehoeften die al bekend zijn, gericht o.a. op senioren en starters en het behoud van het dorpse karakter. Zaak is om nu door te pakken wat D66 betreft, want er is al heel lang niet meer zoiets grootschaligs in Bleiswijk gebouwd. De locaties Lange Vaart en Merenweg liggen niet in het groen en zijn bekende beoogde bouwlocaties. Prima, wat D66 betreft, om hier te gaan bouwen. 40-50% van de te realiseren woningen dient betaalbaar te worden voor koop en huur. Dat is nog geen directe keus voor het percentage sociaal, maar de businesscase moet nog gemaakt worden. Goed om een definitieve keuze tot later te bewaren. De provincie Zuid-Holland vindt echter, dat 20% te weinig is. Per brief laat zij een heldere boodschap achter voor Lansingerland. Op welk percentage sociaal gaat de wethouder aansturen? Want zonder uitgangspunt en opdracht bereik je nooit je doel. Waar wel reeds voor gekozen is, is een geleidelijke ontwikkeling van de locaties. Prima, wat D66 betreft. Goed ook om te vernemen, dat er gedacht wordt aan flexwonen en tiny houses. We vragen ons af: kunnen die twee hand-in-hand gaan met de geleidelijke ontwikkeling van de locaties? Op welke termijn zou e.e.a. al gerealiseerd kunnen worden? Betreffende de uitgangspunten voor de Lange Vaart: goed, daar kunnen we ons in vinden. Maar wat wordt er nou eigenlijk bedoeld met nieuwe bebouwing die

in schaal en maat aansluit bij de omgeving, maar mag de entree accentueren. Het vrijheidsbeeld accentueert de entree van New York. Op zich wel handig, want dan kan ik mijn navigatie eerder uitzetten op de A12 en A16. Maar iets wat meer past bij het dorps karakter en dat aansluit op de omgeving lijkt mij meer op zijn plaats. Wethouder, kunt u het wellicht smart maken met wat er daadwerkelijk wordt beoogd met deze cryptische omschrijving? Betreffende de uitgangspunten van de Merenweg: akkoord. Er wordt aangesloten op de omgeving, waaronder de linten, andere bestaande bebouwing en de Rottemeren. Prima keuzes en wij stellen ons voor, dat de gemeente in contact blijft met de omgeving hierover. Duurzaamheid: prima keuzes voor nul op de meterwoningen, inzetten op benutten van restwarmte uit de kassen en een sterke paragraaf over klimaatadaptatie. D66 is heel blij, dat er direct op de beschikbare bronnen uit de omgeving wordt aangesloten. Daarbij willen wij ook een verzoek doen aan het college. Houd bij de ontwikkeling rekening met de energietransitie van andere wijken en bekijk wat voor die wijken belangrijk kan zijn in de toekomst en neem zaken alvast mee. Denk aan tracés of uitsparingen voor extra leidingdoorvoer, waar de grond toch al bewerkt wordt voor deze woningbouwontwikkeling. Pak de kansen, die nu ontstaan voor een voordeel in de toekomst. Participatie: goed dat er al vooraf aan de presentatieavond input gevraagd is aan omwonenden van beide locaties. Ook goed, dat met die input rekening gehouden gaat worden bij de uitwerking van de plannen, maar wij vernemen graag van de wethouder hoe verdere invulling aan actief participeren zal worden gegeven. Hoe men met nieuwe input om wil gaan en hoe men keuzes uiteindelijk wilt laten landen bij omwonenden. En of ze daarin mee kunnen beslissen. Wij zien graag, dat er in overleg samen wordt ontwikkeld. Als laatste punt: de zorg om het verkeer. Zoals het college zelf al zegt, is aansluiting op de N209 cruciaal. Wij delen met het college dat woningbouw kansen biedt om voor de mobiliteit te zoeken naar een integrale oplossing. Middels de motie van de afgelopen raad is het college opgedragen in gesprek te raken met de provincie inzake o.a. de veiligheid op de N209. D66 roept op om bij het gesprek deze woningbouwontwikkeling mee te nemen. D66 is voor de ontwikkeling van deze wijken op zoek naar een duurzame verkeersoplossing, in de eerste plaats voor deze nieuwe wijken, maar ook voor Bleiswijk als geheel. Tot zover onze bijdrage.

De heer Duk, GL: Mijn zoon is vandaag jarig en de Sint komt bijna langs, dus in huize Duk worden verlanglijstjes gemaakt. Wat hij daarop schreef, leek oprechter gewenst, dan het verlanglijstje dat het college vraagt in dit stuk: nul op de meter, 40-50% betaalbaar, hoger dan 20% aandeel voor sociale huurwoningen, woningen voor ouderen en jonge gezinnen, aandacht voor het dorpse karakter en geen hoogbouw. Het zijn allemaal dingen waar mijn Bleiswijkse GL-hart sneller van gaat kloppen, maar bij alle ambities staat een asterix, een kanttekening, namelijk: het moet wel financieel haalbaar zijn. Natuurlijk zal een ontwikkelaar aangeven, dat de plannen niet haalbaar zijn. Zijn winst zal groter zijn als hij woningen voor mensen met minimaal twee maal modaal kan bouwen, die net voldoen aan de landelijke bouwbesluiten. Het is zijn rol om zijn winst zo hoog mogelijk te maken. De raad geeft de kaders aan waarbinnen dat kan. Als wij dus staan voor de ambities, die in dit stuk worden weergegeven, dan zullen we die asterixen weg moeten halen. Onze taak is te concluderen waar de Bleiswijkse, waar de Lansingerlander behoefte aan heeft. En dat niet als wens bij de ontwikkelaar te leggen, maar als kader. Hans Wiegel zei ooit: Sinterklaas bestaat en hij zit daar. Wij moeten er als raad op toezien, dat de wethouder het verlanglijstje van Lansingerland niet verwacht met dat van de ontwikkelaar. De ambities in dit stuk zijn haalbaar, ook financieel. Dat is al in verschillende wijken door het land heen getoond. Ja, de ambities liggen hoger, dan wij als gemeente gewend zijn, maar zijn niet onredelijk. Een groot deel van de ouderen in Bleiswijk wonen scheef. Niet te goedkoop, maar juist te duur. Het is dus heel verstandig om in de nieuw te bouwen wijken je in te zetten op goedkope woningen, die zijn gericht op ouderen. De woningen, die daardoor vrij komen, zijn al prijzig, dus nog meer dure woningen in die wijken zijn minder noodzakelijk. De vrijkomende woningen zijn bovendien niet geschikt voor starters en jonge gezinnen, dus voor een relatief hoge prijs bouwen voor die mensen is dus wel noodzakelijk. Als we nu inzetten op nul op de meter woningen, zullen we in de toekomst niet hoeven in te zetten op dure warmtenetten voor die wijken. Dit spaart kosten voor de gemeente en maandlasten voor de bewoners. Warmtenetten zijn per slot van rekening vooral geschikt voor oudere woningen, die niet zelf hun energie kunnen opwekken. De woningen wekken dan namelijk zelf de door hen benodigde energie op en hoeven dat dus niet te krijgen vanuit een warmtenet. Er valt veel voor te zeggen om te kijken wat er mogelijk is aan lokale energieopslag. Ik vraag de wethouder om vroegtijdig hierover met netbeheerders gesprekken te voeren. Wat betreft de bereikbaarheid sluit ik me graag aan bij de woorden van de heer Meester, over het slechte OV en de daarmee samenhangende beperken van autoverkeer. Ik heb, zoals u weet, geen auto en kan u uit ervaring vertellen, dat Bleiswijk niet de meest praktische plek daarvoor is. De voorliggende ambities zijn prima weergegeven en moeten mijns inziens worden beschouwd als piketpaaltjes en niet enkel als verlanglijstje. Dank u wel.

De heer Xhemaili, PvdA: De PvdA-fractie is al 10 jaar voorstander van bouwen bij de Merenweg en Lange Vaart in Bleiswijk. Deze ontwikkeling biedt kansen om in te spelen op de toekomstige woonwensen van de bestaande inwoners van het dorp en nieuwe doelgroepen aan te trekken voor het behouden en het

versterken van het huidige voorzieningenniveau, de lokale economie en het verenigingsleven. Ik ga even kort in op de twee vragen, die zijn gesteld, over sneller bouwen en hoeveel het mag kosten. Wat ons betreft, is sneller bouwen een zeer goed uitgangspunt en indien dat wat extra kan kosten, dan zie ik als PvdA-lid geen bezwaren. We moeten meer variatie in ons woningbestand creëren, meer voor starters, meer sociaal, meer middenhuur en meer betaalbare koopwoningen voor starters en meer voor senioren. In de gemeente Lansingerland worden nu maar in totaal 1.020 nieuwe sociale huurwoningen gepland. Echter, de provincie Zuid-Holland legt de lat veel hoger. Die legt Lansingerland tot 2030 een opgave van ruim 3.200 sociale huurwoningen op. Het provinciebestuur beroept zich op het meer evenwicht scenario, dat binnen het samenwerkingsverband wonen regio Rotterdam in januari 2019 is vast gesteld. Het meer evenwicht scenario wil de grote verschillen tussen het aantal sociale huurwoningen in de gemeenten in de Rotterdamse regio terug brengen. Lansingerland behoort tot de gemeenten met de minste en het laagste percentage huurwoningen. We zitten onder de 20%. Daarmee zijn we ook het slechtste jongetje van de klas. Daar moet verandering in komen. De PvdA-fractie is er voorstander van om nu al vast te leggen dat op de locaties Lange Vaart en Merenweg sprake zal zijn van tenminste 50% betaalbare sociale huur, middenhuur en koopwoningen voor al de doelgroepen, die ik zojuist heb genoemd. Hiermee wordt aangesloten op de provinciale en regionale bouwprioriteiten. Vraag aan de wethouder: hoe kijkt het college tegen deze ontwikkeling aan, dat minimaal 50% sociale huur moet worden gerealiseerd? De locaties Merenweg en Lange Vaart moeten op basis van de huidige uitgangspunten ruimte gaan bieden aan maximaal 900 woningen. De inwoners willen geen mega hoogbouw, maar appartementen van 6 verdiepingen maximaal 15 meter zijn prima mogelijk. Een goed voorbeeld hiervan is de uitbreiding zoals in de wijk De Tuinen, dat wordt ook door de bewoners zo benoemd, waar ook enkele appartementen zijn gebouwd. Vraag aan de wethouder: hoe kijkt de wethouder tegen deze verdichting aan? Aangezien we een behoorlijk maatschappelijke opgave hebben, een uitdaging. Ziet het college mogelijkheden om het aantal woningen te vergroten door de hoogte in te gaan? Mijn fractie vraagt zich af of een snelle ontwikkeling van deze wijken mogelijk is zonder actieve grondpolitiek. Actieve grondpolitiek draagt zeker financiële risico's met zich mee, maar biedt daar tegenover de gemeente grotere sturingsmogelijkheden om de kans tot snellere ontwikkeling stevig te bevorderen. Vraag aan de wethouder: wanneer moeten deze beide wijken helemaal klaar zijn? Is dat voor 2030? Is het college bereid om middels grondpolitiek een versnelling te realiseren? Deze vraag komt inderdaad overeen met de eerdere vraag, die aan de raad is gesteld zojuist, om daarover na te denken. In de eindfase zal Bleiswijk ongeveer 3.000 extra inwoners tellen. Dan zullen er ongeveer 16.000 Bleiswijkers zijn. De vraag om voldoende basisscholen, sportfaciliteiten en winkels: wordt hier rekening mee gehouden bij het uitwerken van het plan? Dan kom ik op de ontsluitingen, ook door de collega's benoemd. De nieuwe ontsluiting van het nieuw te ontwikkelen gebied biedt kansen om breder te kijken naar het vraagstuk verkeer en te onderzoeken welke mogelijkheden denkbaar zijn voor integrale oplossingen, die de toekomst van de nieuwe woningen mogelijk maakt, zonder dat de verkeersontsluiting slechter wordt en wellicht zelfs beter. De capaciteit op het kruispunt N209/Hoekeindseweg is cruciaal. In de spits ontstaat nu al wachttijden van enkele minuten, zowel binnen al buiten de bebouwde kom. Afhandeling van verkeer van en naar Bleiswijk wordt een stevig probleem door het steeds aantrekkelijker worden van het Rottemerengebied, maar ook door het toenemende aantal inwoners in de toekomst. De N209 moet veel meer de status van lokale ontsluitingsweg krijgen en veel minder die van een doorgaande provinciale weg, anders loopt het helemaal vast, wat het nu eigenlijk ook al doet. Vraag aan het college: gaat het college van meet af aan in gesprek met het recreatieschap en de provincie over de toekomstige status van de N209? Het is nu een goed moment om dat integraal op te pakken en er gezamenlijk met de provincie een oplossing voor aan te dragen. De voorzitter: Gaat u eindigen? De heer Xhemaili: Ja, ik ben bij mijn laatste stukje. Ik benoemde al eerder, dat wij minimaal 50% sociale huur zouden willen. We zijn voornemens om daar een amendement voor in te dienen om dat te realiseren. Dank u wel.

De voorzitter: De nodige aandachtspunten, zorgen. Ik hoor een heleboel over de verkeersontsluiting, over wonen, wat is betaalbaar wonen, de brief van de provincie wordt aangehaald, het tempo, de nodige vragen financieel en niet ondenkbaar, wat regelmatig terug komt in deze commissie: participatie. Aan u het woord.

Beantwoording college

Wethouder Arends: Allereerst hoor ik veel waardering over het stuk, dat voor u ligt. Dat het helder is met veel uitgangspunten en belangrijke doelstellingen voor de twee te ontwikkelen wijken voor Bleiswijk. Ik zal die waardering overbrengen aan de projectleider, u heeft hem ontmoet in de beeldvormende avond. Er zijn inderdaad meerdere thema's de revue gepasseerd. Er is eigenlijk door veel partijen ingegaan op de verschillende thema's, dus dat leeft ook. U ziet daarin ook de zorgen of de opgaves, die het college daarbij ziet en die ook verwerkt zijn in de nota van uitgangspunten. Als u het goed vindt, ga ik langs de thema's, maar ik probeer er ook gelijk de partijen bij te noemen en de inbreng van een ieder. Allereerst gaf de heer Meester heel veel aandachtspunten aan. Dat zijn allemaal goede aandachtspunten en die heb

ik goed genoteerd, dus die nemen wij ook zeker mee in het verdere onderzoek richting het masterplan. Zo zie ik dat vooral ook. Met name het thema ontsluiting, dat is echt wel een cruciaal belangrijk onderzoek, dat plaats moet vinden. Dat wordt ook met veel verkeerskundigen worden gedaan in de voorbereiding naar het masterplan. U vraagt er ook bij: in een vroeg stadium is het ook belangrijk om daarover met de provincie in gesprek te gaan. Dat lijkt ons zeker ook van fundamenteel belang. U noemde al, dat mijn collega de heer Fortuyn met regelmaat spreekt over de N209. Ik weet, dat hij veel tijd over heeft, dus volgens mij kan ik dat prima toezeggen. Ook de heer Fortuyn hecht veel waarde aan de ontwikkeling in Bleiswijk, dus dat zullen wij doen. Dat neemt niet weg, dat voor de ontwikkeling er echt wel heel veel onderzocht moet worden. Niet alleen op de N209, maar er werden ook vragen gesteld over alle andere mogelijkheden buiten de N209 om. Ook is er veel gezegd over het dorpse karakter en dat het moet aansluiten. Dat is ook wel een belangrijk onderdeel in de nota van uitgangspunten. De omwonenden, die heel betrokken zijn, maar ook de inspraak die vanavond een belangrijke bijdrage heeft gedaan. Ook vrijwel allen van u zegt: het moet wel passen in het gebied van Bleiswijk. Dat zijn wij het dan ook met u eens. Ik kom straks nog even sec op elke fractie, maar eerst even de algemene thema's. De financiële haalbaarheid is natuurlijk ook een heel belangrijk thema. De heer Machielse noemde dat ook al, hij vroeg aan u allen: hoe ziet u dat? En ook: hoe ziet het college dat? De richting is natuurlijk dat het de nulde lijn is. Maar u ziet ook hoe hoog onze ambities zijn als eerste fase in de nota van uitgangspunten. Het zal altijd, dat is een belangrijke fase in de aankomende periode, goed met elkaar onderzocht worden. Met de uitgangspunten, die er nu in staan: is dat financieel haalbaar, waar komen we op uit of vraagt dat iets in de ambities die wij met elkaar willen nastreven? Ook is door meerdere partijen genoemd: collectieve vormen. Voorbeelden als tiny houses, Knarrenhof, collectief opdrachtgeverschap, dat eerder ook in Bleiswijk is gedaan, wat ik toen heb geopend, echt een prachtig voorbeeld, u zou er eens moeten kijken, dat is echt heel mooi ontwikkeld door de bewoners zelf. Dat is echt een heel mooi voorbeeld en dat kenmerkt zich ook wel door de krachtige cohesie van Bleiswijk. Daarom hebben we dat ook zo opgenomen in de nota van uitgangspunten. Dat betekent niet dat we in deze fase al zeggen: daar moet een Knarrenhof komen of daar moet dat komen. Het geeft ons een echt goede blik, dat wij mogelijkheden zien voor de ontwikkeling van beide locaties. Dan komt dat ook concreter terug in het masterplan, waarin we ingaan op: wat is het programma, hoe moeten de ontsluitingswegen zijn, hoeveel percentage groen, hoeveel percentage water? Dat heeft u ook gezien bij bijvoorbeeld Wilderszijde. U maakt dan ook de kanttekening: Wilderszijde moeten we niet plakken op Bleiswijk. Dat ben ik het ook met u eens, want Bleiswijk vraagt iets anders in het masterplan dan Wilderszijde. Ook is er veel aandacht gevraagd voor het percentage. Wat we nu specifiek hebben opgenomen is een percentage tussen 40 en 50% betaalbaar. Wat dat betekent, daar werd een vraag over gesteld door de heer Van Harn. Dat is zowel sociaal als middeldure huur of goedkope koop. Dat zit daar allemaal in. U heeft ook aandacht gevraagd voor de brief, die is gekomen vanuit de provincie. Hoe staat dat in relatie met Bleiswijk? Vooralsnog is dat een belangrijke brief en daarover willen wij ook goed met u in gesprek, om daar vervolgens ook een goede reactie op te kunnen geven aan de provincie, maar dat hoeft nu niet een belemmerende factor te zijn in het doorgaan naar de volgende fase. Vandaar dat we bewust hebben gekozen voor een percentage betaalbare woningen, waar ook sociaal onderdeel van is. In het masterplan kunt u de keuze maken: hoe wordt dan de verdeling qua percentages? Dus daar komen we nog uitgebreid met elkaar over in gesprek. Er is ook gevraagd naar het proces. Ik zie aan de ene kant de behoefte aan snelheid en aan de andere kant ook de behoefte voor kwaliteit. Even in algemene zin, maar ik kom straks ook bij de heer Jumelet, die daar een specifieke vraag op heeft gesteld, maar in algemene zin kunnen we zeggen: als u deze nota van uitgangspunten vast stelt, dan verwachten wij dat we in de tweede helft van 2021 het masterplan aan u voor kunnen leggen. Dat is natuurlijk ook een besluitvormend plan, waar u uw goedkeuring aan moet geven. Dan wordt er gewerkt aan het bestemmingsplan, het omgevingsplan. Dat brengt ongeveer een jaar met zich mee. Als alles mooi vlot gaat, dan is het de verwachting, dat we in 2023 kunnen starten met de bouw. De heer Xhemaili vroeg: loopt dat dan tot 2030? In het stuk staat, dat we 10 jaar de tijd nemen voor deze ontwikkeling. Wij denken dat dat passend is bij de behoefte van Bleiswijk, dus dan kunt u daar rekening mee houden, als we starten in 2023. De woonbehoefte breed, meneer Jumelet vraagt daar aandacht voor, of de woonbehoefte van Bleiswijk. Wij zien wel heel duidelijk verschil en dat komt ook wel terug in de nota van uitgangspunten. De woningmarkt van Bleiswijk is wel erg sterk gericht op zichzelf en het is dan ook niet logisch om in Bleiswijk te bouwen voor de behoefte van Berkel en Bergschenhoek. Daar zijn ook nog ontwikkellocaties, die daarin kunnen voorzien. Wat we ook zien, is dat de verhuisbewegingen dus vooral ook binnen Bleiswijk plaats vinden en niet zozeer vanuit de andere twee kernen naar Bleiswijk toe. Om deze reden is het ook veel logischer om vooral de behoefte van de mensen in Bergschenhoek en Bleiswijk in de dorpen zelf te voorzien en de behoefte voor Bleiswijk hierin goed te faciliteren. Dan geeft natuurlijk ook de bouw en het gefaseerde de mensen in Bleiswijk de kans, of moeten we dan ook breder bouwen? We willen vooral de woningen voor die specifieke behoefte van Bleiswijk, dat is ook echt een andere behoefte dan bijvoorbeeld vanuit de regio. Voor Bleiswijk zijn dat echt gelijkvloerse woningen, appartementen, starterswoningen, maar vooral voor de senioren is dat een specifieke behoefte. Vanuit de regio is er vooral behoefte aan gezinswoningen. Daarom is het ook belangrijk om gestaag die woningen

toe te voegen, zodat de kans voor de behoefte van Bleiswijk ook echt voorzien kan worden. Want als je in één keer die wijken bouwt, dan wordt het best wel gevuld, maar het is onze verwachting dat je dan niet aansluit bij het proces van de vraag van Bleiswijk. Door de heer Van der Stad werd eigenlijk een heel mooie vraag gesteld: wat betekent dat nou concreet aan de Lange Vaart, die entree? Hij zag al het vrijheidsbeeld of een heel groot gebouw voor zich. Dat zie ik ook weleens voor me, dat is prachtig, dat soort gebouwen, maar dat lijkt me nou niet wenselijk in Bleiswijk. Nee, wat daar echt mee bedoeld wordt, is dat het goed aan moet sluiten bij Bleiswijk. Als je het dan hebt over de entree, dat dat zichtbaar moet zijn, ja, dan denken wij aan een appartementengebouw van meerdere lagen en zeker niet hoogbouw. Het is niet, zoals nu ook in het stuk staat, dat wij uitgaan van metershoge gebouwen. Het moet echt goed aansluiten op de bestaande woningen aldaar. Ook zijn er veel vragen gesteld, vanuit de CU en ook D66 heeft er aandacht voor gevraagd, over de vorm van participatie. U heeft kunnen lezen, dat we in een heel vroeg stadium de bewoners hebben uitgenodigd. Er is echt heel erg goed op gereageerd, er waren ongelooflijk veel bezoekers op de digitale sessies. Aan de Lange Vaart wel 30 en aan de Merenweg zo'n 80 omwonenden. Er is heel veel betrokkenheid bij deze gebieden. U heeft in algemene termen kunnen lezen wat de inbreng was en dat willen we ook meenemen in de ontwikkeling. Verder zien wij in het proces voor ons, dat in alle fases de betrokkenheid groot gaat zijn. Dat komt ook in de volgende fase verder tot u, hoe dat precies eruit gaat zien, maar denkt u aan klankbordgroepen, een website, digitale en papieren nieuwsbrieven, informatieavonden, dus een heel breed scala van verschillende vormen van de bewoners betrekken en mee laten denken. De heer Van der Stad vroeg: is het dan ook mee beslissen? U heeft als raad de beslissingsbevoegdheid van dit soort documenten. Dit document, het masterplan en ook het bestemmingsplan, het omgevingsplan. Daarin hoort u als volksvertegenwoordiger natuurlijk ook de wens van de direct betrokkenen, zoals de bewoners, maar ook 3B of de ontwikkelaar, die u ook goed kan meenemen en uiteraard nemen we die ook mee, maar de echte beslisbevoegdheid ligt natuurlijk bij u. De heer Duk had het nog over Sinterklaas. We zijn aan de vooravond van Sinterklaas en dat is natuurlijk een prachtige periode, u heeft nog een kind en natuurlijk fantastisch om het daar over te hebben. Aan de ene kant wil je natuurlijk een verlanglijstje, die dan ook gehonoreerd wordt door Sinterklaas en niet dat je stiekem mee genomen wordt naar Spanje. Eerst wil ik wat recht zetten aan de heer Duk. De projectleider heeft mij gevraagd om aan u wat recht te zetten. Dat heeft te maken met duurzaamheid. Op de beeldvormende avond heeft hij bevestigd geantwoord op de vraag of ook de openbare verlichting in de wijk meedoet als onderdeel van de energieneutrale wijk. Dat is niet het geval. In de nota van uitgangspunten zetten wij echt in op de woningen, nul energie per woning. In de wijk bedoelen we dan dat sommige woningen qua ligging soms minder aantrekkelijk zijn voor zonne-energie. Dan zou de ene woning meer kunnen opleveren en de andere minder gunstig zijn. Met het totaal van al die woningen willen we dan een neutrale wijk hebben, dus van al die woningen. Dat is de lijn, die we hetzelfde hanteren als in Wilderszijde. Dat wilde ik nog aan u recht zetten. Dat heeft de projectleider mij gevraagd om dat aan u te doen. U stelde ook nog wel de vraag: hebben de ontwikkelaars nou ook een mooi verlanglijstje? Wat is nou de toets qua financiële haalbaarheid. Ja, uiteraard toetst de gemeente dat ook zelf goed. We hebben zelf ook een goede indruk wat het mag kosten en daarin zijn we natuurlijk niet afhankelijk van ontwikkelaars. Uiteraard moeten we nog wel nader onderzoeken de warmte voor het gebied, maar dat komt in de volgende periode aan de orde om dat te onderzoeken. De heer Xhemali gaf in zijn bijdrage aan: wij zien graag meer sociaal. Dat is een belangrijke voor u om naar te streven en het is natuurlijk aan de gemeenteraad om uiteindelijk in het masterplan aan te geven wat het kader gaat worden daarover. U vraagt ook: zou er meer verdichting kunnen, zou men meer de hoogbouw in willen? Wij zien nu echt een richting aan de Lange Vaart, zo'n 200 woningen, passend bij de vorm van Bleiswijk. In het andere gebied 500-700 woningen, dat moet natuurlijk wel nader onderzocht worden. Wij zien niet, dat wij heel sterk de hoogte in gaan, omdat we dat minder recht vinden doen aan het karakter, dat nu in Bleiswijk is, dat zo gewaardeerd wordt en wat men graag zo wil houden in de te ontwikkelen wijken. U stelde ook nog een goede vraag: wordt er nog rekening gehouden, als je deze 2 wijken bouwt, met scholen, verenigingen. Ja, juist, dat we dit gaan toevoegen, maakt dat het vitaal blijft. Als we niet gaan bouwen, dan ligt er een risico juist voor het verenigingsleven of juist voor de winkels of juist voor de scholen, want we gaan te maken krijgen met een hele sterke vergrijzing in Bleiswijk. Het is dus vooral belangrijk om dat op niveau te houden door het toevoegen van de doorstroom van senioren en een mogelijkheid voor starters. Als de doorstroom er is, de woningen die vrij komen, dat daar gezinnen komen met kinderen, die dan ook gebruik maken van de sportverenigingen en van de scholen natuurlijk. Ik denk dat ik redelijk de eerste termijn heb kunnen beantwoorden, anders hoor ik dat graag in de tweede termijn. Dank u wel.

De voorzitter: De heer Markus heeft aan u allen nog een vraag gesteld, misschien kunt u dat in de tweede termijn nog even mee nemen.

Tweede termijn

De heer Meester, L3B: Uit de discussie van de collegae en ook de wethouder heb ik drie punten, waar ik nog even aandacht aan wil geven. In de eerste plaats de opmerking van collega Machielse over dat de uitkomst nul zou moeten zijn. Nu kan je een heel eind daarin komen door met projectontwikkelaars af te spreken, dat ze in een project zowel woningen, waar ze aardig wat aan kunnen verdienen als woningen waar ze weinig winst op maken, te gaan bouwen. Op die manier kan je een hele hoop regelen. Maar wij zitten er toch wat anders in dan de VVD. Wij vinden dat maatschappelijk welzijn ook een waarde heeft en dat mag best wat geld kosten. Als het maatschappelijk welzijn bevorderd wordt doordat wij als gemeente een bijdrage moeten leveren, dan hebben wij daar geen moeite mee. Dan ten aanzien van het tempo. De heer Jumelet wilde hoog tempo maken en ik heb ook anderen dat horen zeggen. Ik vond het nou juist zo aantrekkelijk, dat het doel van het temporiseren, wat in mijn ogen nog eens uitstekend is uitgelegd door de wethouder, ik ga dat nu niet doen, maar ik vond het juist een heel creatieve oplossing van onze wens om zoveel mogelijk voor onze eigen inwoners te bouwen. U heeft ook van de wethouder gehoord, dat er vanuit de andere dorpen weinig behoefte is om naar Bleiswijk te verhuizen, terwijl Bleiswijkers graag in hun dorp willen blijven. Overigens ben ik het wel met de heer Markus eens, dat we zo snel mogelijk moeten beginnen. Wat mij betreft moeten we wel heel efficiënt werken in de voorbereidingstijd, maar daarna kan het opleveren best uitgesmeerd worden over een langere periode. Mijn derde punt is de hoogbouw. De heer Xhemali zegt: er zijn in Bleiswijk al flats van 7 hoog. Ik moet u zeggen: ik zat destijds in de gemeenteraad van Bleiswijk en nog steeds vind ik het heel jammer, dat ik dat niet heb kunnen tegenhouden, want ik vind het niet zo mooi, het past eigenlijk niet zo in het dorp. Ik vind dat we dat niet meer moeten doen. De wethouder heeft al aangegeven, dat ze dat niet wil. Dat was het wat mij betreft.

De heer Machielse, VVD: Ik sluit me wederom grotendeels aan bij de woorden van de heer Meester. Dank ook aan de wethouder voor haar beantwoording in de eerste termijn. Ten aanzien van het tempo, denk ik dat we vooral tempo moeten maken met het uitwerken van de plannen en dat onderdeel daarvan kan zijn hoe snel we vervolgens gaan realiseren. Sneller is altijd beter, maar ook tot op zekere hoogte. Laten we er ook niet aan voorbij gaan wat er allemaal moet gaan gebeuren en wat er allemaal geregeld moet worden. Ik noemde al een aantal zorgen in mijn eerste termijn. Laten we daar wel de tijd voor nemen. Ik hoorde dat we na de zomer volgend jaar het masterplan wellicht al kunnen verwachten, dat lijkt me een prima tijdsplan. Laten we dan ook nader met elkaar kijken of we die ontwikkeling daadwerkelijk zien. Verder rest mij niets dan te blijven bij wat ik in mijn eerste termijn al zei. Wat de VVD betreft kan deze nota van uitgangspunten als hamerstuk naar de volgende raadsvergadering.

De heer Van Harn, CDA: Dank aan de wethouder voor haar beantwoording. Volgens mij heb ik antwoorden gekregen op de vragen, die ik gesteld had. Dank daarvoor. Rest mij nog reacties te geven op de vraag van de CU. In principe ben ik het ermee eens. Versnellen als het kan, maar dan wel met de nodige zorgvuldigheid. Dat lijkt me een goede zaak. Het is alweer te lang geleden, dat er dergelijke projecten in Bleiswijk geweest zijn. Ik sta er achter wanneer we eerder zouden kunnen starten, maar nogmaals: met zorgvuldigheid. Dan de vraag van de VVD over betaalbaarheid. Ja, op dit moment is dat best wel vroeg om deze vraag te stellen, want we zien op dit moment ook hoe het met Wilderszijde gaat. Dat gaat ook op en neer en dat is in een veel verdere fase. Ik denk dat het moeilijk te beantwoorden is, maar de lijn zoals de heer Meester dat verwoordde, het maatschappelijk welzijn en dan zeker de calimero onder de drie kernen, daar kan ik me wel in vinden. Dan was er eerst nog een vraag over de N209 van de VVD, maar daar is inmiddels al zoveel over gezegd, dat ik denk dat wethouder Fortuyn die boodschap wel heeft meegekregen. Rest mij om te zeggen, dat het ook voor ons zeker een hamerstuk kan zijn en dat we uitzien naar het masterplan. Dan hoop ik, tweede helft 2021, dat het dan niet december wordt, maar juli. Dank u wel.

De heer Jumelet, WIJ: Om maar gelijk te beginnen bij de vraag, die de VVD stelde over betaalbaarheid. Ik zei in de eerste termijn: hoge ambities. Maar goed, we moeten ook goed kijken naar het financiële kader, waarbinnen we dit kunnen doen. In die zin, vind ik dat we heel realistisch moeten zijn. Niet tegen de achtergrond van Wilderszijde, want dat heeft een aparte geschiedenis. In die zin moet je bezien wat er in Bleiswijk op stapel staat. Laten we alsjeblieft wel realistisch zijn over de betaalbaarheid. Ambities kunnen natuurlijk niet onbeperkt zijn. In die zin moeten we ook wel voorzichtig zijn met wat we willen, of het inderdaad ook betaalbaar is. De brief van de provincie heb ik al genoemd. Ik blijf me toch afvragen, ook in het licht van de temporisering, die met name toch gepredikt wordt, in hoeverre dat realistisch is, om de temporisering voor te staan met de eisen die de provincie ons gaat stellen. Dan wringt wat mij betreft ook wel de schoen bij de uitspraak van de wethouder, dat we niet bouwen voor de behoefte van Berkel en Bleiswijk. We hebben het over de behoefte van Lansingerland en de regio, zoals u zelf ook in het stuk aangeeft. Ik vraag me af in hoeverre je nog heel erg vrij bent straks met het bod, dat we nu gaan doen wellicht richting de provincie n.a.v. haar schrijven j.l. Ik vraag me af in hoeverre dat houdbaar is, zoals u dat aangeeft. Ik blijf het toch heel bijzonder vinden, dat we zo focussen op één kern als we een bouwopgave daar neerleggen van 700 en 200 woningen, dus 900 woningen, substantiële

bouwlocaties, dat je dat alleen voor één kern doet. Voor mij is dat niet realistisch. We moeten ons realiseren, dat er een bredere woonbehoefte is dan alleen in Bleiswijk. Het idee van de CU spreekt mij zeer aan, omdat je de behoefte ziet aan starterswoningen en seniorenwoningen, want die is groot. Daar waar je kan versnellen, zou dat natuurlijk fantastisch zijn, zeker op gronden, die je al in bezit hebt als gemeente. Het lijkt wel alsof er een soort tegenstelling is tussen snelheid en kwaliteit. Volgens mij is de bouwwereld heel erg goed in staat om snel kwalitatief goede woningen neer te zetten, die passend zijn in haar omgeving. Volgens mij moeten we niet de tegenstelling creëren van snelheid versus kwaliteit. Hetgeen de CU zegt, de gronden die nu in bezit zijn, laten we die wellicht snel benutten. Ik weet niet in hoeverre de wethouder daar nog op zou kunnen of willen reageren. Tenslotte, de wethouder zei het al een klein beetje: laten we ons zeker voor de locatie Merenweg niet voor ontsluiting alleen focussen op de N209, maar ook verkennen of er andere ontsluitingen mogelijk zijn om niet terecht te komen in een soort flessenhals, die heet N209, waardoor je uiteindelijk een soort verkeersinfarct creëert aan de voorkant. Ik hoop van harte dat de wethouder breder wil kijken dan de N209. Ik dank u wel.

De heer Markus, CU: Dank aan de collega's voor de beantwoording op onze vraag. De heer Jumelet gaf het al aan: ik ben ook benieuwd wat de reactie van het college is. De wethouder geeft een helder tijdspad aan. Als ik even doorreken en we ergens in 2023 kunnen starten met de bouw, dan betekent dat dat de eerste bewoners er eind 2023 of 2024 erin kunnen. Dat duurt nog heel lang vanaf nu, terwijl de noodzaak er zeker al is, dus ik vraag me af in hoeverre het college bereid is om goed en kritisch te kijken in hoeverre er bij gronden, die we al in bezit hebben, mogelijkheden liggen tot versnelling. Nogmaals, de planvorming moet zorgvuldig, dat snappen wij, maar wellicht kunnen we bepaalde locaties alvast naar voren trekken en daar bijvoorbeeld al eerder starten met het bestemmingsplan of dat soort zaken. Daarop graag een reactie van het college. Op de VVD hadden wij in de eerste termijn gereageerd, over de financiën, dat er wat ons betreft best geïnvesteerd mag worden in Bleiswijk. Volgens mij hebben wij daarmee alle vragen beantwoord. Dank u wel.

De heer Van der Stad, D66: Al met al een goede nota waarin we ons kunnen vinden. We zijn heel blij met het antwoord van de wethouder, dat ook de Lange Vaart zal aansluiten met de omgeving. Wat betreft participatie zijn we blij met het brede scala aan instrumenten, dat zal worden ingezet. Middels het antwoord van de wethouder begrijpen we echter, dat er niet zal worden meebeslist door inwoners. Wij verwachten wel, dat er een gedragen voorstel tot ons zal komen, waarin ieders belang zo goed mogelijk mee is gedekt, dan hoeven we achteraf niets te repareren of te blokkeren. Dank u.

De heer Duk, GL: Het voorstel van de PvdA om 8 etages hoogbouw in deze wijk te bouwen is wat GL betreft niet aan de orde. Inspreker had het over 3 etages en komt daarmee veel dichter in de buurt van wat er ruimtelijk past in dit gebied, wat betreft GL. Verdichting levert meer woningen op, wat fijn is, maar past niet in het dorps karakter van Bleiswijk. Als men over de Hoefweg komt aanfietsen, wil men de kerktoren boven het dorp zien uitsteken en niet een woontoren. Hoe mooi het uitzicht ook vanuit die woningen is, het uitzicht op die woningen weegt wat ons betreft zwaarder. De heer Xhemaili: Niet een vraag, maar meer een toelichting, ook naar de rest van de collega raadsleden. Met hoogbouw bedoel ik niet 8 of 9 etages hoog. Met hoogbouw bedoel ik echt 3 woonlagen op elkaar gestapeld à la De Tuinen. Dat zijn volgens mij geen 8 etages woningen of appartementen. Dat bedoel ik dus met hoogbouw. In mijn tweede termijn kom ik daarop terug. De heer Duk: Dank u wel voor deze verhelderende opmerking, want ik meen mij toch te herinneren uit een vorige termijn, dat u het over 8 woonlagen had, maar gelukkig heb ik hem dan verkeerd begrepen. Wat betreft de vraag over het percentage sociale huurwoningen: onze partij heeft altijd ingezet op minimaal 30% en is blij, dat het lijkt dat de provincie nu ook op die lijn zit en dat ook van ons vraagt. Ik heb de gegevens over woningbouw in Bleiswijk er nog eens bij gepakt en schrok me rot. De gemiddelde woning, die het afgelopen jaar is verkocht, kostte meer dan een half miljoen euro in Bleiswijk. Verder zijn er nog geen 30 woningen verkocht. Snel goedkope en betaalbare woningen bouwen is dus echt van belang, dat dat iets mag kosten, ligt dan ook voor de hand, gezien de maatschappelijke waarde die dat oplevert. Wat betreft de duurzaamheid: het voorliggende stuk is duidelijk, de ambitie is nul op de meter woningen. Dat betekent dus dat elke woning nul op de meter is. De wethouder heeft het nu over gemiddeld nul op de meter over de hele wijk, terwijl inderdaad tijdens de beeldvorming werd gesproken over energieneutraal op wijkniveau inclusief de voorzieningen. Ik waardeer het, dat de wethouder hier verheldering over wilde geven, maar toch zie ik graag een schriftelijke verheldering op dit punt, omdat ik zie dat er ruimte is tussen mijn lezing en de woorden van de wethouder, zeker ook als het gaat over opwekking de warmte. Daarna is wat ons betreft er sprake van een hamerstuk. Dank u wel.

De heer Xhemaili, PvdA: In mijn eerste termijn heb ik al benoemd, dat versnellen een prima uitgangspunt is. Als dat wat extraatjes kost, ziet mijn fractie geen bezwaar. Ook werd gezegd dat gebouwd wordt om primair aan behoefte te voldoen en dat is sociaal bouwen en betaalbaar wonen. We leven nog steeds in een verzorgingsstaat en het is primair een taak van de gemeente om dat te realiseren. We hebben veel

behoefte aan starters- en seniorenwoningen. Dit sluit aan bij mijn vraag, die nog niet beantwoord is door de wethouder en ook door de CU is benoemd. Over grondpolitiek. Door grondpolitiek te bedrijven, kunnen wij als gemeente zelf initiatief nemen en regie voeren bij de realisatie van woningbouw, dus niet alles bij de ontwikkelaars laten. Gaat de wethouder grondpolitiek bedrijven om de snelheid van het bouwen naar voren te behalen. Terugkomend op de hoogbouw: het is dus niet de bedoeling om een flat van 8 of 9 etages neer te zetten in Bleiswijk. Mijn vraag was meer: hoe kunnen we kijken, net als bij De Tuinen, wat is overigens zeer mooie appartementen vind, die goed in het Bleiswijkse dorpse karakter passen, om die ook te realiseren bij de Lange Vaart en de Merenweg. Dus niet 6, 7, 8, 9 of 10 etages hoog, maar echt max 3 of 4 in de hoogte gaan om juist de verdichting te bewerkstelligen, die echt broodnodig is in de behoefte voor starters en senioren. Daarnaast ook minstens 50% sociaal bereikbaar. Dank u wel. Wat onze fractie betreft geen hamerstuk voor nu. We gaan 1 of 2 amendementen indienen tijdens de raad. Dank u wel.

De voorzitter: Er zijn nog wat vragen aan de wethouder over het bouwen van woningen, gelet op de brief van de provincie, de temporisering en misschien versnelling in het geheel. En nog een vraag van de heer Duk.

Wethouder Arends: Voor de verandering begin ik even bij de heer Xhemaili en dan ga ik naar boven toe voor de variatie. De heer Xhemaili benadrukte nogmaals het percentage sociaal. Voor deze fase is dat nog echt niet nodig. Dat komt uitgebreid aan de orde naar het masterplan toe. De bandbreedte, die nu wordt voorgesteld is 40-50% betaalbaar. Daarin heeft u nog alle ruimte om daar een keuze binnen die marge te maken. Dus het percentage sociaal kan richting het masterplan nog een goede plek krijgen. Over de hoogte heeft u nog wat toelichting gegeven aan uw collega's. Daar zijn beelden over gewisseld. Daar is nu niet een uitgangspunt voor, hoeveel verdiepingen of hoeveel meters, dat komt natuurlijk ook in een volgende fase. Wel hoor ik iedereen zeggen: het moet wel passen bij het dorpse karakter en aansluiting op de wijken met de andere bebouwing. Dat is juist een belangrijk uitgangspunt van de nota van uitgangspunten. De heer Xhemaili is nog terecht ingegaan op zijn vraag over het grondbeleid. Is dat vooral faciliterend of gaan we dat actief doen? De lijn is dat het faciliterend zal zijn en indien nodig en wenselijk, de heer Meester noemde dat ook, dan kunnen we daar een actief grondbeleid in doen, maar de eerste lijn is faciliterend. De heer Duk vroeg heel terecht: wil de wethouder het nog schriftelijk bevestigen? Natuurlijk wil ik dat, dus dat zeg ik u ook toe. Dat komt naar u toe voor de raadsvergadering. Dan kunt u dat lezen. Over het proces, het dilemma van snelheid en aan de andere kant het temporiseren. Ik hoor vooral, dat u de voorbereidingsfase versneld wil. We willen natuurlijk echt wel de zorgvuldigheid en kwaliteit en ook de participatie, die we met elkaar heel belangrijk vinden. Zoals het nu voor ligt proberen we de tweede helft van 2021 het masterplan. Dan vraagt het qua procedure een jaar naar het bestemmingsplan. Dat kan ook niet sneller, wetmatig gezien. U kent waarschijnlijk de projectleider, die is heel voortvarend en ik ga ervan uit, dat hij dat ook zeker in Bleiswijk gaat doen. Wat wel heel belangrijk is, u stelde: u heeft toch zelf ook nog gronden? Dat klopt? Kunt u dat niet eerst zelf ontwikkelen? De heer Markus: Ik was iets te snel, sorry, maar ik dacht dat de wethouder ging afronden, maar ze begint nu over de eigen gronden. Ik houd het vraagteken nog even bij mij, excuses. Wethouder Arends: Daar wilde ik natuurlijk inderdaad op komen. Wat belangrijk is: dat we echt eerst een eindbeeld met elkaar schetsen. Het is namelijk ook afhankelijk van de gronden, die wij zelf hebben, ook richting de ontsluiting. Ons beeld is wel, dat dat wel over gebieden moet, waar ontwikkelende partijen in zitten ofwel particuliere eigenaren. Daar zijn we wel mede afhankelijk van, voor die goede ontsluiting, om dat te realiseren. Sowieso vinden we het voor de visie en het grotere integrale beeld per gebied, we hebben twee gebieden om tot ontwikkeling te komen, daar willen we wel eerst een eindbeeld met elkaar hebben, maar dan kan er natuurlijk wel gekeken worden of het makkelijker is om eerst op de grondpositie van de gemeente te bouwen of dat dat juist in een ander gebied is. We willen natuurlijk ook niet tijdens de bouw en alle voorbereidingen, dat omwonenden langdurig bouwterreinen voor zich hebben. Dat moet ook wel goed aangepast worden, waar er mensen in de omgeving wonen. De vragen, die het CDA gesteld heeft hierover, zijn beantwoord. Mogelijk kunt u die daar nog op terug lezen, want het college heeft daar uitgebreid antwoord op gegeven, met name over gronden snel benutten, die de gemeente heeft. De heer Markus: Ik snap het relaas, dat je soms over andere gronden moet, maar langs de Lijsterlaan hebben we natuurlijk gewoon een strook liggen. Geldt die afweging, die u net vertelde, daar ook voor? Wethouder Arends: Die Lijsterlaan weet ik ook en daarvan zou je denken: daar kan je zo oprijden, over de weg die daar is, dus dat lijkt heel simpel. Maar wat ik ook noem, aan de ene kant de ontsluiting, maar ook rondom een eindbeeld met elkaar hebben en ook het programma, het percentage sociaal, het percentage betaalbaar, groen, water, ja, dat is echt wel een gebiedsontwikkeling. Je wil daar niet kleine hapjes uit halen, wel in de fase daarna, wat je dan eerst tot ontwikkeling laat uitkomen. Dan kan ik me voorstellen, dat dat mogelijk wel van de gemeentegrond is, maar dat kan ik ook nog niet voorzien. Maar ik pleit er wel voor en ik hoop ook, dat u dat met mij vind, dat dat totaalbeeld, de kwaliteit en de zorgvuldigheid ook echt nodig zijn voor deze twee laatste ontwikkelingsmogelijkheden nog in Bleiswijk. De heer Jumelet zei: er is toch een bredere woningbehoefte? Ja, dat is er zeker.

Natuurlijk ook voor Bergschenhoek. We gaan natuurlijk een hele grote wijk in Bergschenhoek bouwen, Wilderszijde, en natuurlijk ook in Berkel, Westpolder wordt natuurlijk ook nog verder uitgebouwd aan de andere kant van het OV-station. Daarin gaan we natuurlijk voorzien, want er is een brede behoefte aan woningen in de andere twee kernen. De heer Jumelet vroeg aandacht voor de brief en het bod. Voor de fase, waarin we nu zitten met het percentage betaalbaar hoeven we daar in deze fase niet eerst op te wachten. De heer Jumelet: Even over uw vorige punt. U noemde de locaties in Bergschenhoek en Berkel. Daar hebben we de zinsnede opgenomen dat we voor de lokale behoefte bouwen. We bouwen daar toch ook voor de behoefte van Lansingerland en de regio. Ik vind uw vergelijking wat mank gaan. Waarom zeg je in Berkel: voor Lansingerland en de regio. In Bergschenhoek: voor Lansingerland en de regio. En in Bleiswijk: we bouwen voor Bleiswijk en de regio. Dan denk ik: volgens mij gaat het hier ergens mank. Toch? Of heb ik het dan verkeerd. Wethouder Arends: Laten we niets mank laten lopen, want dat loopt zo ingewikkeld. Volgens mij weten we dat zowel binnen Lansingerland er een woonbehoefte is, met een andere typologie. Vanuit de regio is er veel behoefte. Wat wij zien is dat het aantal verhuisbewegingen in Bleiswijk er echt heel anders uitzien dan in de andere twee kernen. We zien heel weinig verhuisbewegingen van Bergschenhoek of van Berkel, want daarin wordt voorzien vanuit die twee kernen. In Bleiswijk zien we vooral een interne verhuizing. Maar natuurlijk, wij zeggen ook: je hebt ook nieuwe aanwas nodig. Dat mag natuurlijk ook vanuit Bergschenhoek. We gaan niet een hek erom heen zetten of tegen de verkopende partij zeggen: er mag echt niemand uit Bergschenhoek daar komen. Alleen, wij zien dat gedrag van de mensen zelf niet in de afgelopen periode. De heer Jumelet: Op het moment dat je bouwt voor senioren en voor starters, kan ik het me voorstellen, door het gebrek aan bijvoorbeeld seniorenwoningen en starterswoningen in de twee kernen Berkel en Bergschenhoek, dat wellicht starters en senioren zeggen: dat is zo aantrekkelijk om in die omgeving te wonen. Wellicht is het juist kansrijker om voor starters woningen te realiseren en voor senioren woningen te realiseren, op het moment dat je wat meer volume kan creëren vanuit heel Lansingerland. Elk aanbod heeft natuurlijk zijn eigen vraag. De vraag is dan ook: op het moment dat u starterswoningen en seniorenwoningen realiseert in Bleiswijk op basis van de woonvisie en mensen gaan inschrijven, dan mag je toch niet tegen Bergschenhoekers zeggen, dat een Bleiswijker voor gaat? Daarom vind ik het zo ingewikkeld, dat u zo concentreert op Bleiswijk. Als het aanbod er is, is de vraag veel breder dan Bleiswijk. Wellicht komen er meer mensen vanuit elders in aanmerking dan mensen uit Bleiswijk. Is het dan niet een foute voorstelling van zaken, dat wil ik eigenlijk niet zeggen, want dan lijkt het alsof je iets fout doet. Wekt u geen verwachtingen in Bleiswijk, die u wellicht niet waar kan maken? Begrijpt u wat ik bedoel? Wethouder Arends: Ik begrijp zeker wat u bedoelt. U herkent, dat er ook behoefte is aan seniorenwoningen voor mensen, die nu in Berkel wonen en mensen, die in Bergschenhoek wonen. Daarin willen we ook voorzien, ook in de woonprogramma's, die we daar aan het ontwikkelen zijn. Wat wij zien, is dat de verhuisbewegingen minimaal is vanuit de twee kernen en we zien een hele sterke verhuisbeweging en behoefte in Bleiswijk. Terecht, wij zetten nergens een hek omheen. De heer Jumelet: Dat heeft toch ook te maken met het aanbod? De voorzitter: Ik denk dat uw punt helder is. Wethouder Arends: Wat wij zien in de behoefte van Bleiswijk, willen we ook voorzien, want we zien daar een heel sterke cohesie en verhuisbewegingen vooral binnen Bleiswijk. Die gaan nu ook niet elders heen, ze blijven in grote gezinswoningen. Die doorstroming is daar heel erg belangrijk voor het vitaal houden van de toekomst van Bleiswijk. Vandaar ook deze gefaseerdheid. Aan de ene kant willen we voorzien in de behoefte die daar is en aan de andere kant het toevoegen van gezinswoningen, die uit de regio kunnen komen. Natuurlijk, als iemand uit Lansingerland daar wil komen, dan kan dat natuurlijk ook. De ervaring van wij zien, is dat hierop gebaseerd, volgens mij ook passend voor Bleiswijk. De heer Xhemali: Ik ben het toch niet helemaal eens met de wethouder. Ik sluit me aan bij de heer Jumelet. Er wordt gezegd, dat de verhuisbewegingen enkel binnen Bleiswijk gebeuren. Maar als je kijkt naar het woningaanbod in Bleiswijk, dat is minimaal. Het aanbod om te verhuizen naar Bleiswijk is er niet. Als dat toeneemt, kan je wel een verhuisbeweging krijgen binnen Lansingerland en zelfs buiten Lansingerland. Ik snap de focus voor Bleiswijk zelf wel, maar ik denk, dat dit vraagstuk veel breder ligt dan alleen Bleiswijk. Het ligt Lansingerland-breed en het ligt ook regio-breed. Huiszoekende, senioren, starters, ouderen, net afgestudeerden, niet uitsluiten in de huizenmarkt. Ik snap dat u dat niet wilt bereiken daarmee, maar we moeten er toch voor waken, dat we dat niet zo uitstralen. De heer Jumelet: Volgens mij realiseren wij een andere werkelijkheid straks door een groter aanbod te doen van woningen, 900 in aantal met een heel duidelijk segment van seniorenwoningen en starterswoningen, waardoor er dan wel de mogelijkheid is om richting Bleiswijk te gaan. Door het beperkte aantal bewegingen in Bleiswijk geeft dat een ander beeld, dan dat je straks zou bewerkstelligen met een groter aanbod van seniorenwoningen en starterswoningen. Daarom ben ik bang, dat we een redenatie hebben, die niet past bij de werkelijkheid, die zich straks voor gaat doen. Daarin kunnen we van mening verschillen. Wethouder Arends: Ik ga nog even kort in op de heer Xhemali en dan ga ik nog iets zeggen over de woonbehoefte, maar ik zal het kort houden, want misschien verschillen wij daarin of we zien hoe het in de toekomst zal gaan. Ik ben het wel heel erg eens met de heer Xhemali. Als je geen andere typologie hebt in Bleiswijk, dan is de doorstroom ook niet mogelijk. Dat is nou precies wat we willen creëren door appartementen, gelijkvloerse woningen. We hebben een behoefteonderzoek gedaan bij alle inwoners in Bleiswijk. De spreker heeft dat ook bevestigd vanuit de

seniorenklankbordgroep: die behoefte is er, bouw vooral een andere typologie, want wij willen heel graag in Bleiswijk blijven wonen. Dat willen we precies gaan voorzien. Ten aanzien van: als je aanbod creëert, dan wordt het gevuld. We zien, dat de verhuisbewegingen van de andere twee kernen vooral in die twee kernen is als daar ruimte is voor woningen en niet zozeer in Bleiswijk. Ook bij de behoeftevraag, ook onder jongeren, ook onder senioren, eigenlijk alle inwoners zijn bevestigd, dan zien we vooral de starters, die echt heel graag in Bleiswijk willen blijven. Wat we in de andere kernen zien, dat speelt wel meer in Bergschenhoek en in Berkel, maar dat komt ook nog in de woonvisie naar u toe, dan zien veel jongeren, die eerst naar de stad gaan en dan weer terug keren. Je ziet, dat de Bleiswijkers toch langer in Bleiswijk willen wonen ook al gaan ze misschien studeren, dus daar zien we echt wel iets anders in. Dat is wel typerend en anders dan we in de andere twee kernen zien. Dat is van oudsher ook veel meer Vinex en Bleiswijk is van oudsher gewoon van de eigen groei geweest. Meer kan ik er ook niet van maken. Ik hoop, dat ik toch iedereen bediend heb met de vragen, die ze aan mij gesteld hebben. Dank u wel.

De voorzitter: Ik ga even terug naar de heer Xhemaili. Van velen heb ik gehoord, dat het een hamerstuk is, maar ik heb u twee keer het woord amendement horen zeggen. Waar zou dat amendement dan over gaan? De heer Xhemaili: Dat zou gaan over minimaal 50% sociaal bereikbare woningen. En waarschijnlijk ook een amendement of een motie over niet hoogbouw, maar 3 of 4 lagen gestapeld. De voorzitter: Helder, dan weten we waar het over gaat, welke amendementen we kunnen verwachten.

6.b Verordening Duurzaamheidslening Gemeente Lansingerland

Mevrouw Verhoef, PvdA: U gaat altijd zo rap van het ene naar het andere agendapunt en dan ineens ben ik aan de beurt. Als het over sociaal bouwen gaat, blijf ik heel alert. We gaan het nu hebben over het revolverend fonds. Ik denk dat met mij heel veel andere fracties ook blij zijn, dat nu eindelijk die verordening voor dat revolverend fonds voor ons ligt en dat we daar een besluit over kunnen nemen, zodat we ook echt kunnen beginnen met het geven, het verstrekken, van leningen. Eigenlijk doet een andere partij dat voor ons, zodat de burgers die eigenaar zijn van een pand of een huis of een woning huren, dat die aan verduurzaming van dat pand kunnen gaan werken, dat ze daar een lening voor kunnen krijgen. Dat helpt uiteindelijk Lansingerland om de duurzaamheidsdoelen te gaan halen. Dus goed nieuws. We hebben gekeken naar deze verordening. In grote lijnen ziet dat er eigenlijk heel goed uit. Ik heb wel een aantal aandachtspunten en ook nog een aantal vragen voor de wethouder en ook voor de andere fracties. Ik kom allereerst bij de vraag aan het college: heeft het college enig idee van het animo, dat er zal zijn voor de aanvragen voor een lening uit dat fonds? Ik weet wel, dat in de tekst staat geschreven, dat dat eigenlijk nog vrij onduidelijk is, maar mijn vraag is eigenlijk: hoe zorgt het college ervoor, dat dat animo ook echt goed omhoog gaat? Want dat helpt uiteindelijk onze duurzaamheidsdoelen te bereiken. Een tweede vraag is aan de andere fracties en dan grijp ik even terug op een aantal moties, die zijn ingediend in deze raad in de afgelopen jaren. In juli 2018 was er een motie van de PvdA/GL/WIJ en die heette 'sociale energietransitie'. Die motie haalde het niet, maar het ging er eigenlijk om: we willen zorgen dat ook inwoners met een laag inkomen mee kunnen gaan in de energietransitie richting duurzame energie. Maar in 2019, in juli, was er een unaniem aangenomen motie en die heette 'energiebesparing voor iedereen'. Daar hoort natuurlijk ook bij het verduurzamen van een woning om zo de energieverbruikskosten te drukken en dus ook energie-armoede tegen te gaan. Maar dan kom ik bij mijn vraag. Dit gaat dus om een lening en een lening betaal je terug. Staan fracties toch nog open om in de verordening iets op te nemen, dat mensen met een laag inkomen een deel van de lening na zoveel jaren voor een deel of geheel kwijt gescholden zouden kunnen worden? Dat is een vraag aan de andere fracties. Ten derde heb ik een punt van zorg en dat gaat over het feit, dat in principe mensen die een woning huren wel in de verordening zijn opgenomen, dus ze kunnen in aanmerking komen voor zo'n lening, maar tegelijkertijd zegt het college in de toelichting, dat 3B Wonen zich er zorgen over maakt, dat individuele huurders zich zullen wenden tot dat fonds en dat het een rommeltje kan worden en dat 3B er wat grip over gaat verliezen, want men huurt een woning en is geen eigenaar. Mijn vraag is: hoe kunnen we ervoor zorgen, dat er ook een optie is, dat huurders zich in een collectief verenigen en dan als collectief van huurders een lening aanvragen? Hoe kunnen we dat faciliteren in overleg met 3B Wonen? Dat is een vraag aan de wethouder, of ze daar al over heeft nagedacht. Ik zeg zij, maar ik denk, dat wethouder Fortuyn hierover gaat. De voorzitter: Het is wethouder Van den Beukel. Mevrouw Verhoef: Precies, ik gooi allerlei zaken door elkaar, maar het is inderdaad wethouder Van den Beukel. Ik zou graag daar een antwoord op krijgen. Daar wil ik het voor nu bij laten. Dank u wel.

De heer Duk, GL: Voor ons ligt een voorstel, waar de financiële risico's voor de gemeente laag, de maatschappelijke waarde hoog en de financiële voordelen voor de inwoners groot zijn. Een prima voorstel dus, daar kan ik kort over zijn. Daarom wil ik mijn bijdrage beperken tot 2 opmerkingen en natuurlijk het beantwoorden van de vraag van de PvdA. Het voorliggende voorstel beperkt zich tot enkel inwoners en worden ondernemers uitgesloten. Dit is in tegenstelling tot wat er in de kaderbrief stond. Betekent dit dan ook, dat verhuurders van woningen hier ook voor zijn uitgesloten? Het lijkt ons namelijk

juist van belang, dat verhuurders hier wel gebruik van kunnen maken. Het opnemen van punt 2 van art.2. doen vragen bij mij rijzen. Het feit, dat er maatwerk moet worden gecreëerd voor de woningen in de Havenbuurt doet mij denken, dat er een zeer uitgebreide lijst van maatregelen, die voor deze lening in aanmerking komen, toch niet verstrekkend genoeg is. Graag een toezegging van de wethouder, dat woningen, waarbij vergelijkbare plannen worden gepresenteerd, mogen rekenen op de hardheidsclausule, de mogelijkheid om af te wijken van de regeling, toch tot een positief besluit over te gaan. Dan de vraag van de PvdA. Wat GL betreft, zou het bedrag, dat terugbetaald dient te worden nooit hoger moeten zijn dan het bedrag dat bespaard wordt door de maatregel, waar deze lening voor is. Daarmee is het dus een kostenbesparing voor de inwoner. Mocht blijken, dat het toch niet voldoende is, dan zou ik me inderdaad kunnen voorstellen, dat je zegt: een gedeelte daarvan betalen we als gemeente. Maar daar wil ik dan wel eerst meer over horen, wanneer daar behoefte aan is. Het is bijzonder om een maand voor de regeling in werking treedt hierover in de commissie te spreken. Ik hoop, dat het college de mogelijkheden van deze lening in de komende maand en daarna zoveel mogelijk kenbaar maakt aan de inwoners, want we hebben een mooi bedrag hiervoor beschikbaar en we zouden het heel graag willen, dat deze ook daadwerkelijk gebruikt wordt. Dank u wel.

De heer Muis, D66: Ik ben niet zo bang, dat er geen gebruik gemaakt zal worden van deze regeling. Het is een goede uitwerking van een mooi initiatief. Fijn, dat we als gemeente nu ook een duurzaamheidslening voor onze inwoners aan kunnen bieden. Vooral ook voor inwoners, die graag willen verduurzamen, maar een kleine beurs hebben. Ik kom er zo op terug, ook n.a.v. de vraag van de PvdA. Voor ons ligt de verordening. Wij kunnen ermee leven, dat het alleen voor inwoners is en niet voor ondernemers. Wel is het goed om naast deze duurzaamheidslening binnen het programma duurzaamheid te blijven kijken op welke ander wijze wij ondernemers ondersteuning kunnen bieden en hen ook te vragen waar zij behoefte aan hebben en of er gaten zitten tussen landelijke en lokale regelingen. Ook goed, dat deelname mogelijk is zowel woningeigenaren als huurders. Het is de vraag of de aanname dat inwoners met een kleine beurs weinig aan zullen vragen klopt. Dit is waarschijnlijk erg afhankelijk van de terugverdientijd van de investeringen en de terugbetaalvoorwaarden. GL zei daar ook al iets over. De terugverdientijd is natuurlijk wel belangrijk voor het doen van een investering, een lening. Wij vinden hier niets over terug. Wij vermoeden, dat de SVN hierover gaat, maar dat horen we graag van de wethouder, hoeveel ruimte dat biedt om de investering terug te verdienen, zodat het ook voor mensen met een kleine beurs interessant wordt. Uit eigen ervaring bij één van de grootste woningcorporaties in de gemeente Den Haag weet ik dat het complex is, wanneer gewenste maatregelen onder de verantwoordelijkheid van de verhuurder vallen, de woningcorporatie in dat geval. Zijn er al duidelijke afspraken gemaakt met 3B Wonen? Is mijn vraag aan de wethouder. Uit het voorstel spreekt helaas nog weinig enthousiasme van 3B Wonen, terwijl je juist zou verwachten, dat ze blij zouden zijn met de mogelijkheden tot investering van verbetering van hun woningvoorraad. Hoewel we begrijpen, dat we ondernemers uitsluiten, lijkt het uitsluiten van VvE's, en ik neem aan dat hiermee wordt bedoeld verenigingen van eigenaren, niet logisch. Het gaat hierbij om een collectief van bewoners, het biedt juist voordelen om gezamenlijk grote investeringen te doen of kunnen doen. We horen graag van het college waarom zij niet zouden mogen deelnemen en/of ze dit willen heroverwegen of waarom niet, wat de redenen zijn om het niet te doen. Liever wel. Ook is het logisch, dat we moeten betalen voor de administratie aan de SVN. Het is goed dat die kosten worden afgeroomd van het rentepercentage. Over de resterende rente-inkomsten wordt in het voorstel gezegd, dat we deze eventueel kunnen inzetten voor nieuwe leningen, maar we begrijpen ook, dat SVN niet alles regelt en dat er ook kosten zijn voor de gemeente. Die kosten zijn nu ingeschat op 8 uur per week en zijn misschien deels te financieren uit de resterende rente-inkomsten. Daar hoor ik ook graag de wethouder over. Overigens denk ik wel, dat er massaal gebruik gemaakt gaat worden van deze regeling, dus dat je in het begin vooral meer capaciteit nodig hebt dan 8 uur per week. Goed dat in de communicatie samenwerking wordt gezocht met NLS en Opgewekt in Nederland. Graag een antwoord op de gestelde vragen. Dank u wel.

De heer Hofman, CU: Zoals we eerder voorstander waren van dit fonds voor duurzaamheidsleningen toen we de duurzaamheidsvisie bespraken, zo zijn we dat nu nog steeds. Goed om te zien, dat de verordening nu klaar is voor gebruik. Hopelijk binnenkort ook in begrijpelijke taal voor burgers, die we er warm voor proberen te maken. We hopen, dat het aanslaat en dat we in onze gemeente veel burgers middels deze regeling weten te enthousiasmeren om hun huizen te verduurzamen. We zien dat er in het voorstel serieus is gekeken naar mensen met een kleine portemonnee. Dit, naar wij aannemen, als uitvoering van de motie 'energie-armoede'. Het is helaas niet gelukt, of het lukt waarschijnlijk vrij slecht. Het is teleurstellend om te vernemen, dat 3B Wonen de regeling uitdrukkelijk niet ziet zitten. Met dit fonds gaan we voornamelijk mensen met hogere inkomens met koopwoningen bedienen. Graag zien we in andere duurzaamheidsinitiatieven ook uitdrukkelijk door de gemeente vermeld hoe ook mensen met lagere inkomens hieraan kunnen deelnemen. Ik haak gelijk even in op de vraag, die de PvdA stelt over kwijtschelding bij mensen met een kleinere portemonnee. In het voorstel wordt gerept over niet-inbare leningen. Op het moment dat je een lening afsluit en hij is op een gegeven moment niet meer inbaar,

omdat je om wat voor reden dan ook in financiële problemen bent geraakt, dan biedt de regeling daar mijns inziens al wel aangrijpingspunten toe, maar daar wil ik ook even de wethouder over horen. Ik hoor andere partijen erg enthousiast zijn over het te verwachten animo van de regeling. Wat ons betreft is het toch even kijken hoe de regeling het gaat doen onder eigenaren van huizen. De aangeboden rente is namelijk hoger dan de meeste hypotheek. Eigenaren, die de mogelijkheid hebben om duurzaamheidsmaatregelen in een extra hypotheek op te nemen, zullen daarom wellicht niet snel kiezen voor deze lening. Kan de wethouder aangeven wat de aantrekkelijkheid van deze lening is voor deze doelgroep? Tot slot zouden we aan de wethouder willen vragen hoe we de regeling gaan evalueren. Wij stellen hierbij een evaluatiemoment in het voorjaar van 2021 voor. Ook willen we van de wethouder weten wanneer hij de regeling een succes vindt en wat een drempelwaarde zou kunnen zijn om de regeling te stoppen wegens te weinig animo. Dat is het wat ons betreft in de eerste termijn. Dank u wel.

De heer Jumelet, WIJ: Ik heb eigenlijk twee punten. Dat is met name het punt, dat de PvdA opbracht rondom de minder kapitaalkrachtigen of mensen met een laag inkomen. Om uitvoering te geven aan de motie destijds had ik verwacht, dat er wellicht ook in de regeling zou zitten, dat bij een kleinere lening, want het gaat toch over de wat kleinere woningen, dat dan wel 100% lening wordt verstrekt en bij wat grotere woningen, wat duurdere woningen, waar mensen met een hoger inkomen zitten, bijvoorbeeld maar een gedeelte zou worden gefinancierd. Met name om de lagere inkomens meer te bereiken. Op de vraag, die mevrouw Verhoef stelde over het niet terug hoeven te betalen: ik vind dat eigenlijk een heel ander onderwerp en die zou ik eigenlijk wel een keer apart willen bediscussiëren, wellicht in de context van: hoe stimuleer je nou wellicht op andere wijze de verduurzaming in brede zin? Om het nu te koppelen aan de leningen vind ik lastig, want dan moet je ook op gaan nemen wat een laag inkomen is. Wanneer mag je het dan inderdaad zien als een gift en wanneer moet je toch gewoon het volledige bedrag terug betalen? Dat is één. Twee. Dat punt wil ik even starten met artikel 8 in de verordening, art.8.b, waar staat: de werkelijke kosten zijn naar zijn oordeel in redelijke verhouding staan tot het verkrijgen van het resultaat. Dat is een afwijzingsgrond om de lening niet te verstrekken. Waarom haal ik dat punt aan? Omdat bij de argumenten in het raadsvoorstel staat dat de duurzaamheidslening bijdraagt aan de doelstellingen uit de visie Lansingerland Duurzaam. Mijn vraag aan de wethouder is: hoe gaat u nou beoordelen of de maatregelen, die worden genomen of die voorzien zijn door het aangaan van de lening, of die daadwerkelijk in voldoende mate bijdragen aan de doelstellingen, die wij hebben met elkaar? Ik heb weleens in eerdere discussie gezegd: de euro, die je investeert brengt die voldoende CO2 reductie of een voldoende bijdrage aan de doelstellingen die wij hebben? Hoe ga je nou beoordelen of er voldoende bijdrage is aan de doelstellingen, omdat je het een afwijzingsgrond maakt. Ik ben benieuwd hoe de wethouder dat ziet. Dat was hem even. Dank u wel.

De heer Van der Stelt, CDA: Dank aan het college voor dit heldere stuk, dit heldere voorstel. We zijn blij, dat het er ligt, de uitwerking. We hebben ook veel vertrouwen, dat dat op deze wijze met SVN goed uitgevoerd kan worden. Tegelijkertijd hebben wij ook wel een paar vragen. In die zin kan ik ook aansluiten bij de woorden van de heer Muis. Hoe het nou toch zit met de opvatting van 3B Wonen met name? Daar hoor ik graag de opvatting van de wethouder over. Voor het overige denken wij, dat hier veel belangstelling voor zal bestaan. Vanzelfsprekend kun je natuurlijk ook zelf naar de bank gaan en misschien met een vergelijkbaar percentage een soortgelijke lening krijgen, maar dat zal toch voor veel mensen verschillend uitpakken, daarom zijn we blij dat dit product er ligt om maar zo te zeggen. Dit draagt natuurlijk absoluut bij aan de duurzaamheidsdoelstellingen voor onze gemeente. Dat is het in de eerste termijn.

De heer Machielse, VVD: Ik kan eigenlijk grotendeels aansluiten bij voorgaande sprekers. Er leven nogal wat zorgen over hoe dit nu uiteindelijk in de uitvoering zal gaan, maar dat mag natuurlijk geen tekort doen aan het an sich mooie doel om inwoners te ondersteunen bij investeringen in de verduurzaming van hun woningen. Toch moet me wel even van het hart, dat we ons wel bewust moeten zijn van waar we eigenlijk aan beginnen. Geld uitlenen aan inwoners om te investeren in hun woning, daar hebben we over het algemeen banken voor. Als we ons als gemeente op dat terrein gaan begeven, en ik zou willen vragen hoe de wethouder daar naar kijkt, dan moeten we daar eigenlijk wel een verd.. goede reden voor hebben, want dan moeten het nu klaarblijkelijk grote issues zijn voor inwoners om duurzaamheidsmaatregelen gefinancierd te krijgen. Dan zou je nog kunnen zeggen: oké, wij gaan daar een rol in spelen. Maar het is natuurlijk niet helemaal eerlijk. Wij hebben veel interessantere leencondities dan marktpartijen om geld aan te trekken. Daarnaast hoeven wij helemaal geen winst te maken, sterker nog, als we verlies maken zouden we dat ook nog wel kunnen dekken in de exploitatie. Dus wij kunnen het aanbieden voor zeer concurrerende tarieven in een markt die van marktpartijen is. Ik herinner mij de afgelopen raadsvergadering, waar wij spraken over de algemeen belangverklaring om afval op te halen bij scholen. Daar hebben we klaarblijkelijk een algemeen belang voor nodig. Maar om € 5mln uit te lenen aan inwoners om te investeren in duurzaamheid hebben we geen algemeen belangverklaring nodig. Dat vond ik eigenlijk een heel gek iets, dus ik wilde eigenlijk weten hoe de

wethouder daar naar kijkt, maar toen ging ik die uitvoeringsregels nog eens nader lezen en toen viel bij mij het kwartje wel, waarom mogelijk bij bepaalde inwoners er nu geen dekking gevonden kan worden bij marktpartijen. Wat ik mis in de huidige lijst met toetsingscriteria en uitvoering: hoe borgen wij nu, en dat wil ik echt graag van de wethouder horen, dat als ik als inwoner een aanvraag indien voor € 20.000, ik heb een aantal offertes voor maatregelen, dat past, ik ben kredietwaardig, dat past, hoe borgen wij nu, dat ik daadwerkelijk € 20.000 ga investeren in die duurzame maatregelen? Want dat is het onderdeel van de doelstelling, die wij er als gemeente achter hangen. Dat is ook onderdeel van de zekerheid, die we willen hebben om het terug te verdienen, dat het uiteindelijk een soort besparing is voor inwoners, dat ze daarmee een stuk terug verdienen en dat het voor het goede doel is, voor de duurzaamheid van onze gemeente, maar ik mis dat in de hele verordening. Daar staat gewoon: als de procedure wordt gevolgd, er wordt een offerte aangeleverd, er wordt een financiële toetsing gedaan en die zijn beide positief, dan wordt het geld over gemaakt. Terwijl bij een bank, als ik mijn hypotheek zou willen verhogen om zo'n investering te doen, dan zet de hypotheekverstrekker dat in een depot, waar ik daadwerkelijk de factuur van de zonnepanelen-installateur of warmtepomp-installateur naar toe kan sturen en dan betalen zij die uit. Dan is geborgd voor die financiële instelling, dat het geld ook daadwerkelijk wordt besteed aan die duurzaamheidsmaatregelen. Dat mis ik eigenlijk in onze huidige verordening, hoe we dat kunnen borgen. Misschien staat het er niet en doen we het wel, dan hoor ik dat ook graag van de wethouder. Maar anders maak ik me daar echt wel zorgen om. Eigenlijk wil ik het daarbij laten in de eerste termijn, want daar zal toch het e.e.a. van af gaan hangen.

De heer Blonk, L3B: Er is al heel veel gezegd, maar ik heb ook nog dingen, die ik wil neerleggen. Ik begin wat simpel. De rente op de lening is 1,6%. Hoe lang staat dat vast? Dat heb ik niet gezien, maar dat is wel belangrijk. De verwachting is dat de kosten van de lening lager zijn dan de jaarlijkse besparing op de energie. Mijn vraag is: is dat ook zo als de salderingsregeling vervalt? Dat gaat een behoorlijke aderlating worden als dat verandert. In die zin, als dat echt zo is, dat de kosten voor die lening altijd lager zijn dan de energiebesparing, dan is dat natuurlijk ook t.a.v. armoedeval, energie-armoede, dan is daar geen sprake van. In die zin, wil ik de vraag van de PvdA toch even weg zetten, omdat ik daar op dit moment niet mee aan de gang kan. In de praktijk, lage inkomens. Ik verwacht niet, en dat schrijft het college ook, dat veel mensen, die een huurhuis hebben, tussen de € 2.500 en € 25.000 zullen gaan lenen. Want ja, je gaat toch wel even nadenken. Een zonnepaneel verdien je in pakweg 5 of 6 jaar terug en je woont daar bijvoorbeeld wat korter, dan ben jij vervolgens je investering kwijt en het plezier heb je er niet van, want dat is voor de volgende bewoner. Dus je gaat je knopen tellen of je dat echt wilt doen. Wat ik zie, is dat 3B Wonen heel veel doet t.a.v. energiemaatregelen voor zijn woningen. Bij nieuwbouw zijn het allemaal nul op de meter woningen. Bij staande bouw: een heleboel heeft er zonnepanelen en worden er maatregelen genomen t.a.v. isolatie. Ik begrijp best wel, dat het voor een woningcorporatie veel makkelijker is om het op die manier te doen. En dan een klein beetje huurverhoging te financieren, waarbij je energiebesparing hoger is en dat je er per saldo beter uitkomt. In die zin moet ik 3B Wonen wel steunen, dat zij niet staan te trappelen om dat te doen. Dan kom ik terug op de mogelijkheden voor mensen, die weinig verdienen. Bij de mensen die een eigen huis hebben, zal de groep wat kleiner zijn dan bij mensen die huren. Ik weet niet hoe die verhouding is, maar ik heb niet het idee, dat mensen met een koophuis het niet zullen kunnen terugbetalen, tenzij hun huis onder water staat, maar die tijd is een beetje voorbij, want dat hebben we bijna niet meer in vergelijking met 10 jaar geleden. Waar ik me dan wel zorgen om maak, is dat er vanochtend in Binnenlands Bestuur staat, dat er een maatschappelijke kosten/baten analyse is gedaan in Brabant van 2 regio's. Daar staat met dikke letter boven het artikel: duurzame warmte gaat geld kosten. Ze hebben dat allemaal uitgezocht. Wij moeten ons niet blind staren op het feit, dat de maatregelen die wij nemen t.a.v. de energietransitie, dat ze per definitie financieel voordeel hebben. Nee, zeggen zij, let op: duurzame warmte gaat geld kosten. Ik wil die punten toch nog even mee geven in het geheel, terwijl ik wel vind, dat de verordening er goed uitziet. Wij zullen ook voor die verordening gaan stemmen, zo simpel is het, maar ik wilde toch nog even deze punten mee geven. Dank u wel.

De voorzitter: Volgens mij heeft u vanuit elke fractie wel één of twee vragen gekregen, dus ik hoop dat u dat in een snel tempo er doorheen kan krijgen, gelet op het tijdstip waar we nu zitten.

Beantwoording college

Wethouder Van den Beukel: Zal ik de inleiding over ijsberen achterwege laten? Dan memoreer ik wel even kort, dat mijn kinderen geen schaatstochten hebben meegemaakt. De Molentocht was in 2012 voor het laatst en dat heeft wel iets te maken met klimaatverandering. U staat me vast toe om hier toch even te benoemen, dat het inmiddels volgens het KNMI hier 2 graden warmer is dan 100 jaar geleden in Nederland. Daaruit volgt, dat het belangrijk is om minder fossiele brandstoffen te verbruiken, dat is goed voor het klimaat, dat is goed voor de economie, want Haitsma, waar ik vroeger mijn schaatsen kocht, die doet ook goede zaken met warmtepompen. En de firma Rodenburg idem. Het is ook goed voor het

comfort, want een energiezuinig huis is mee comfortabel dan een tochtend huis. En het is ook goed voor onze energie-onafhankelijkheid, want er komt steeds meer gas uit Rusland en andere dictatoriale regimes. Daar willen we ook vanaf. Kortom, het is heel goed dat veel van onze inwoners volop aan het investeren zijn in energiebesparing en ook in het opwekken van eigen energie. Als ik door mijn straat in Berkel rijd, dan zie ik steeds meer zonnepanelen. Dat is heel goed nieuws. Tegelijkertijd is het zo, dat ook een heleboel inwoners van de gemeente, of het nou huurders zijn of eigenaar/bewoners, nog tegen drempels aanlopen, hindernissen ervaren bij het verduurzamen van hun eigen huis en dat is jammer. Daar willen we wat aan doen, waar inderdaad een rol ligt voor ons, zeg ik in de richting van de heer Machielse. Ik kom zo op zijn vraag. Dat het overigens goed gaat, blijkt ook uit het feit, dat inmiddels ongeveer de 750^e energiebespaarbox wordt uitgereikt vanuit de energiewinkel in Berkel. Dat vindt gretig aftrek. Dus even op alle vragen over animo: ik maak me daar geen zorgen over. Bij de energiewinkel blijkt dat er buitengewoon veel vraag naar is. Het moet wel een beetje goedkoop zijn, zo zijn Hollanders en Lansingerlanders dan ook weer en daar helpt dit inderdaad bij. Even voor de referentie: een lening voor duurzaamheidsmaatregelen bij de ING kost ongeveer 4,5% rente. Wat we zien in de praktijk, is dat het voor mensen een te hoge drempel is om zo'n lening aan te gaan. Dus dat zeg ik richting de heer Machielse: nee, het is inderdaad bijzonder om als overheid in deze markt te stappen. Je zou wensen, dat de markt dit zelf oppakt. Alleen, de realiteit is dat dit hele kleine leningen zijn, relatief. Die hele kleine leningen zijn voor grote organisaties als de ABN en ING enorm onaantrekkelijk, heel duur. We zien dat hier echt een rol voor de overheid ligt. Dat zien niet alleen wij, dat zien bijna 100 gemeenten in Nederland, waar dit gebeurt. Er wordt goed gebruik van gemaakt in Zuidplas, in Krimpen en andere gemeenten, die deze regeling een aantal jaren geleden in het leven hebben geroepen. Ik heb gezegd: deze regeling stellen we voor als college en ik merk bij u allen daar groot draagvlak voor. Dat is heel fijn. Wel zijn er veel terechte en logische vragen. Het is ook een regeling met veel aspecten. Ik probeer ze staccato langs te lopen, u heeft mij gewezen op de tijd. Over animo heb ik het gehad. Hoe zorgen we ervoor, dat er nog meer animo komt? Hoe bevorderen we dat nou? Ik denk dat onze samenwerking met de lokale energie-coöperatie Nieuw Lansinger Stroom er echt een belangrijke rol in kan spelen. Ik zal er zelf op toezien, dat we wat dat betreft heel goed aansluiten bij bestaande kanalen waarlangs mensen zich laten informeren over duurzaamheid, energie en dat soort dingen. Het heeft geen zin om als gemeente zelf je campagne op te starten, we doen dat echt in de context van de campagne die we samen uitvoeren, de campagne Opgewekt in Lansingerland. Ik roep trouwens iedereen, die dat nog niet is, op om lid te worden van de Facebook-groep Opgewekt in Lansingerland. De bedoeling is dat er echt een gemeenschap ontstaat rond dat thema, waardoor mensen elkaar enthousiast maken. Uit de praktijk blijkt dat dat de beste manier is om je huis te verduurzamen, als je weet wie het ook heeft gedaan, dan kan je daar leentjebuur spelen. Een specifieke vraag: kan een collectief van huurders een aanvraag doen? Het antwoord daarop is: ja, mits ze wel uiteindelijk individueel het formulier invullen. Natuurlijk kunnen mensen zich samen organiseren, samen een plan maken, ik denk dat dat alleen maar verstandig is, maar uiteindelijk is een lening een individuele aangelegenheid. Zo werkt dat nu eenmaal in juridische zin, dus daar kunnen we niets aan veranderen. Kan 3B Wonen misschien een gemeenschap van huurders bij elkaar brengen, die allemaal individueel zo'n aanvraag doen? Zeker, dat kan. We hebben daarover geen specifieke afspraak met 3B Wonen. 3B Wonen is een zelfstandige organisatie, ik respecteer hun autonomie, ik respecteer ook hun zorg als het gaat over huurders, die misschien maatregelen treffen zonder overleg met de verhuurder. Die zorg hebben we ook een plekje gegeven in de verordening, zoals u heeft gezien. In het stroomschema staat, dat als je als huurder een lening wil aanvragen, dat je dan een akkoord van je verhuurder moet overhandigen. Daarmee borgen we, dat die afstemming weldegelijk heeft plaats gevonden. Maar verder hebben we met 3B Wonen een goede verstandhouding in het algemeen, ook hierover, dus ik verwacht niet, dat zij hier afwijzend tegenover staan. Dat hebben ze niet kenbaar gemaakt, dus volgens mij trekken we hierin prima samen op. Het is wel zo, dat investeringen in sociale huurwoningen, de verduurzaming daarvan, dat financiert 3B Wonen primair zelf. Ze hebben een goed en ambitieus programma als het gaat over duurzaamheid, u ziet dat waarschijnlijk in uw eigen omgeving, en daar komt het gros van de financiering dan ook vandaan. Ik denk dat dat zo zal blijven, maar er zijn veel andere huurders in Lansingerland, die niet sociaal huren, en zij zullen hier wel gebruik van gaan maken, denk ik. Ik ben daar niet negatief over. Een vraag over kwijtschelden kwam ook naar voren. De idee van de lening is, dat het een revolverend fonds is. Dus kwijtschelden bij voorbaat past natuurlijk niet in die gedachte. Ik hoor u er ook niet toe oproepen, maar dit is wel een lening en een lening willen we ook niet aan mensen aansmeren, die dat eigenlijk niet kunnen dragen. Daar hoort wel een bepaalde zorgvuldigheid bij, dat is allemaal wettelijk geregeld, dat je geen leningen aan mensen verstrekt, die dat niet kunnen dragen. Het hoeft in beginsel ook niet het geval te zijn, los even van draagkracht, omdat het zo is, dat deze maatregelen, waar de lening op ziet, bewezen effectieve maatregelen zijn, waarvan je inderdaad de verwachting mag hebben, dat die zichzelf terug verdienen of meer dan terug verdienen. Maar uiteindelijk kan het zo zijn, het is wel een heel klein percentage blijkt uit de ervaring van al die 100 gemeenten, dat er een keer iemand tussen zit, die niet de lening kan terug betalen. Ja, dan geldt natuurlijk dat we hier geen gekke incassobureaus op mensen afsturen. Er geldt hier een sociale regeling, maar tegelijkertijd proberen we natuurlijk wel het geld terug te krijgen en

terug te halen. Want het is inderdaad zo, dat het rendement, dat wordt gemaakt, in eerste instantie dient ter dekking van de administratiekosten en in tweede instantie is het weer nieuw kapitaal, dat kan worden uitgeleend. Kunnen we het dan ook gebruiken voor de dekking van onze eigen personele kosten? Uiteindelijk wel, als we het fonds over 10 of 15 jaar, als heel Lansingerland duurzaam is, zouden liquideren, ja, dan vloeit het allemaal terug naar de algemene middelen en dan kunnen we daar nieuwe goede dingen mee doen, waaronder personele kosten mee dragen. Maar in principe is die € 5mln puur bedoeld om bij SVN op de rekening te zetten en die in te zetten voor hun administratiekosten en voor het uitzetten van leningen. De terugverdientijd, ik heb er al iets over gezegd, dat is ook wel een reden om een maatregelenlijst te hebben. Als iemand een enorm innovatief idee heeft, wat op papier leuk klinkt, wat misschien een administrateur ook goed in de oren klinkt, maar wat in de praktijk niet blijkt te werken, dan kan dat de terugverdientijd onder druk zetten, dus dat wil je niet, ook ter bescherming van consumenten, van huiseigenaren. Maar met deze maatregelen is in principe een goede terugverdientijd geborgd. Gaan we dat toetsen op individueel huishoudniveau? Nee, dat is ondoenlijk. Dan moet je per huis een energie-adviseur inhuren en dan dwing je mensen ook tot kosten of je moet die kosten zelf voor je rekening nemen, die niet in verhouding staan tot de baten. VvE's, waarom mogen die niet deelnemen? Dat heeft te maken met de juridische status van VvE's. VvE's zijn eigenlijk een heel vreemd figuur. Dat is een aantal mensen samen, waar ook banken grote moeite mee hebben en waar ook een SVN moeite mee heeft, om die goed te administreren. Daar geldt aparte wetgeving voor. Dus het gaat helaas niet lukken om die te bedienen met onze regeling. Er is nationaal wel een regeling voor als element in het energie-bespaarfonds. Een vraag: hoe aantrekkelijk is het voor eigenaars en bewoners om überhaupt te lenen als ze al een hypothecaire lening kunnen afsluiten? Een terechte vraag. Soms is een hypothecaire lening afsluiten een hele dure aangelegenheid. Als je die wil ophogen, moet je naar de Hypotheker en daar kun je een hoop kosten en moeite mee kwijt zijn en daarom zien we in de praktijk, dat ook mensen met een hypotheek, die ze zouden kunnen ophogen, graag gebruik maken van zo'n relatief makkelijke persoonlijke lening. Evaluatie: ja, met evaluatie wil ik niet wachten, de evaluatie start op dag 1. We willen voortdurend monitoren en die informatie krijgen we ook van SVN, hoe de vraag zich ontwikkelt, hoe de financiële positie van het fonds zich ontwikkelt. Als bijvoorbeeld na enige tijd blijkt, dat er toch frequent wordt gevraagd om financiering voor een andere maatregel, die niet op de lijst staat, dan zou me dat enerzijds verbazen, maar anderzijds zouden we dat natuurlijk meteen welwillend beschouwen en zouden we tot de conclusie kunnen komen, dat we die maatregel toevoegen aan de maatregelenlijst. Om de effectiviteit, het bestaansrecht van de regeling als zodanig al begin 2021 te evalueren, dat lijkt me voorbarig. We gaan de verordening voor een hele poos instellen, het fonds voor een hele poos instellen, juist omdat je stabiliteit moet geven aan inwoners met dit soort regelingen. Ik zie te vaak dat overheden op dag 1 een regeling bedenken en die op dag 2 weer wijzigen en op dag 3 is er weer een nieuwe. Dat geeft helemaal geen investeringszekerheid. Dat helpt ook de betrouwbaarheid van de overheid niet, dus we gaan dit voortdurend evalueren enerzijds, maar anderzijds ook weer niet fundamenteel, niet ten principale al begin 2021. Alle beleid in onze gemeente wordt natuurlijk frequent geëvalueerd, dus hij komt gewoon in de evaluatieplanning van het beleid. Een drempelwaarde om te stoppen? Dat past eigenlijk in hetzelfde straatje. We verwachten goede animo. Als we bij die voortdurende monitoring zouden constateren, dat er echt na 2 jaar nog steeds geen lening is uitgegeven, ja, dan kom ik natuurlijk bij u terug, eerder al. Ik denk dat ook het actualiteitenoverzicht duurzaamheid, wat later vandaag op de agenda staat, een handig instrument is om u op de hoogte te houden over de ontwikkelingen als het gaat om deze leningen. Een andere vraag is van WIJ: hoe beoordelen we nou of die maatregelen voldoende bijdragen aan de doelen die we hebben? Dat hebben we eigenlijk vooraf gedaan, wil ik zeggen richting de heer Jumelet. Door de maatregelen zo te beschouwen, die zijn opgenomen in de verordening. We weten nu eenmaal, dat zonnepanelen prima een effectieve bijdrage leveren aan het doel Lansingerland CO2 neutraal 2050, dus ik heb er geen enkele zorgen over. We kunnen op een goed moment, als we een X-aantal leningen hebben uitgezet wel indicatief weergeven, wat het dan aan CO2-reductie heeft opgeleverd, maar uiteindelijk hebben we die zekerheid vanuit de aard van die maatregelen. Art.8.b waar u aan refereerde, gaat eigenlijk over iets anders. Dat gaat erover, dat de investering juist om die terugverdientijd te waarborgen een beetje in verhouding moet staan tot het resultaat. Als iemand een offerte overlegt van € 20.000 voor radiatorfolie, dan is dat waarschijnlijk een heel slechte aanbieder en dan willen we die persoon beschermen tegen de slechte aanbieder en zeggen dat dat waarschijnlijk € 15.000 te hoog is. Dat is eerder de portee van art.8.b. Hoe beoordelen we, dat er daadwerkelijk wordt geïnvesteerd, was een vraag van de heer Machielse. Dat is eigenlijk heel simpel: door het overleggen van de factuur. Niet alleen de offerte moet worden overlegd bij het aanvragen van de lening, maar uiteindelijk moet ook een factuur worden overlegd aan de SVN. Als daar fraude mee zou plaats vinden, dan geldt het fraudebeleid, maar daar gaan we voorsnog niet van uit, dus we gaan niet bij iedereen in het huis kijken of daadwerkelijk het zonnepaneel of de warmtepomp is aangebracht. Ook dat is verstandig en risicogericht, maar ook om de kosten te beperken, want juist door die kosten zo laag te houden van de administratie, kunnen we ook die aantrekkelijke rente aanbieden. De vragen van de heer Blonk specifiek, was o.a. een vraag over hoe lang die renteperiode is van 1,6%. Dat is voor de gehele looptijd, dus dat is niet voor 1 jaar, niet voor 2 jaar, dat is voor de gehele looptijd. Ik heb ook een vraag

gehoord: wat nu als de salderingsregeling vervalt? Die heeft zeker een impact op de rentabiliteit van de zonnepanelen. Tegelijkertijd is die ook weer niet verschrikkelijk groot, want daar is relatief goed over nagedacht door de rijksoverheid, dus maak u er geen zorgen over, daar maken wij ons ook geen zorgen over. Het rendement op zonnepanelen is natuurlijk al vele malen groter dan die 1,6%, die de rentelasten bedragen. Ik heb ongetwijfeld 1 of 2 vragen gemist, want het was een hele lange lijst, ik moest snel schrijven, maar ik denk dat ik de belangrijkste vragen heb beantwoord en anders hoor ik het graag in de tweede termijn.

Tweede termijn

Mevrouw Verhoef, PvdA: De wethouder heeft uitgebreid antwoord gegeven op mijn vragen, maar ook de vragen van de andere fracties. Op zich heb ik op dit moment geen verdere vragen. In grote lijnen is de verordening naar wens. Er is rekening gehouden met een aantal zorgen, die wij zelf hadden en ook andere fracties hebben uitgesproken. Op dit moment heb ik geen verdere vragen. Het zou voor ons dus een hamerstuk kunnen zijn. Mochten we het weer op de agenda willen plaatsen, dan doen we dat, maar op dit moment ben ik tevreden gesteld en ook gerust gesteld.

De heer Duk, GL: Wat fijn, dat de wethouder zo duidelijk en uitgebreid de vragen uit de commissie heeft beantwoord. Ook fijn om te zien, dat we zo duidelijk op één lijn zitten. Mijn vraag over waarom er maatwerk moet worden opgenomen voor de woningen in de Havenbuurt lijkt niet beantwoord. Daar hoor ik graag in de tweede termijn een antwoord op. Het voorliggende voorstel is goed en zal onze steun krijgen in de raad. Gezien de tijd zal ik daarom mijn bijdrage afsluiten na gezegd te hebben, dat ook ik graag met mijn kinderen de Molentocht zou willen rijden. Dank u wel.

De heer Muis, D66: Dank aan de wethouder voor alle antwoorden. Misschien niet alles wat we wilden horen, maar dat doet niets af aan dit goede voorstel. We kunnen er zeker positief over adviseren. Wat ons betreft een hamerstuk.

De heer Hofman, CU: Ook vanuit ons dank aan de wethouder voor de uitstekende beantwoording van de vragen. Prima om de evaluatie te doen via de periodieke duurzaamheidssterugkoppeling aan de raad. Dat is eigenlijk onze bijdrage in de tweede termijn. Meneer Duk, ik doe ook mee.

De heer Jumelet, WIJ: Ik heb geen verdere vragen. Wat mij betreft kan het een hamerstuk zijn. Dank u wel.

De heer Van der Stelt, CDA: Dank aan wethouder Van den Beukel. Voor ons is het ook een hamerstuk.

De heer Machielse, VVD: Ik vraag me wel af, na de beantwoording door de wethouder op mijn vraag over de financiële toetsing bij de uitvoering, inwoners moeten een factuur overleggen, waarom dat dan niet gewoon in het voorstel staat en in de procedure tijdlijn, die erbij zit, want daar staat nu gewoon dat het geld wordt overgemaakt. Maar de wethouder heeft me voldoende gerust gesteld, dus voor de VVD een hamerstuk. Dank u wel.

De heer Blonk, L3B: Voor ons kan het ook een hamerstuk zijn, maar ik heb nog twee opmerkingen. De wethouder verwacht weinig aanvragen van huurders. Dat staat in het voorstel onder punt 3 en 1.1. In zijn woordvoering gaf de wethouder zojuist aan, dat die daar wel veel animo in zou zien. Misschien dat hij dat nog kan verduidelijken. Voor de helderheid nog even: voor een VvE is deze verordening dus niet van toepassing. Begrijp ik nu dat wel het warmtefonds van het rijk en het BNG duurzaamheidsfonds, beschikbaar zijn voor duurzaamheidsmaatregelen voor mensen van een VvE?

Wethouder Van den Beukel: De vraag over de Havenbuurt was ik vergeten. Meneer Duk vraagt hoe dat zit. Er was een subsidieregeling, waar nooit gebruik van is gemaakt, speciaal voor de Havenbuurt. Er is daar een initiatiefnemer, er is zelfs de gedachte geweest, dat het een pilotwijk zou moeten worden in het kader van de nationale campagne. Om dat initiatief mogelijk te maken, die all-electric aanpak, was een duurzaamheidslening. Die nemen we hierin op voor de efficiency en het verminderen van de bureaucratie. Dat is waar die vandaan komt. Op dit moment zien we geen aanleiding om dat nu, ook vanwege het innovatieve karakter daarvan, zo plots voor de gehele gemeente van toepassing te gaan verklaren als optie, maar daar komt het dus vandaan. In het kader van onze transitievisie warmte en de wijkaanpak komen we over de Havenbuurt, maar ook over de andere buurten nog graag met u te spreken. Dan gaat het ook over buurten, waar een warmtenet de voorkeursoptie is. Ook daar moeten financiële arrangementen komen, maar daar gaat het vandaag even niet over, niet in de breedte. De heer Duk: Begrijp ik hier nou uit, dat de wethouder aangeeft, dat de duurzaamheidsdoelen met deze woningen wel worden gehaald, maar dat ze niet vergelijkbare initiatieven voor andere woningen, die

eigenlijk net zo goed de duurzaamheidsdoelen gaan halen, zou steunen? Wethouder Van den Beukel: Nee, dat bedoel ik niet. Ik heb me dan niet duidelijk uitgedrukt. Ik ga er nog twee zinnen aan wijden, om de heer Duk van het antwoord te voorzien. Er is een bedrijf, dat heet Helena Solutions. U kunt googlen. Zij hebben een inventieve toepassing, waar ze specifiek voor de Havenbuurt grote kansen zagen. Het is er alleen nog niet van gekomen, om dat ook grootschalig in de wijk toe te passen. Het is niet van de baan, maar het zit nog steeds in die pilotfase. Gelet op de fase, waarin het zit, denken we dat het niet passend is om dat nu voor heel Lansingerland zo plots te lanceren, te promoten als gemeente. Ik zie aan de mimiek van de heer Duk, dat ik over mag gaan naar de vragen van de heer Blonk. Huurders, hoe zit het nou? Verwachten we nou wel of geen animo? Relatief verwachten we, uit ervaring van andere gemeenten, meer animo van eigenaar bewoners. Relatief is het zo, dat bij huurders we minder belangstelling verwachten. Het zijn er overigens ook een stuk minder in onze gemeente, maar bij die huurders, niet zozeer zijnde de huurders van 3B Wonen, hoewel het ook daarvandaan zou kunnen komen, ja, daar verwachten we wel, dat het mogelijk is, anders hadden we het ook niet van toepassing verklaard op die doelgroep, dat daar aanvragen vandaan komen. Alleen, een aantal maatregelen, neem zonnepanelen, daar is het wel zeer onwaarschijnlijk van, dat een huurder die zal laten installeren, want dat is dan weer een taak van de verhuurder. Maar zeker isolerende maatregelen, daar zien we in de praktijk van andere gemeenten, dat het heus weleens voor komt van langjarige huurders. De VvE: dat kan ik alleen maar bevestigend beantwoorden. Ja, het warmtefonds biedt inderdaad mogelijkheden voor VvE's, dus alle VvE's die meeluisteren naar deze vergadering in Lansingerland: als u er zelf niet uit komt, meldt u bij de gemeente, maar anders, meld u zich vooral bij het nationale warmtefonds. Dank u wel.

De voorzitter: Het e.e.a. van een ieder gehoord hebbend, hoorde ik toch veel 'hamerstuk'. Volgens mij kan dit als hamerstuk naar de raad. Ik zie verder niets binnenkomen. Hamerstuk. Mooi.

6.c Besluitvorming verlenging en wijziging GR Schadevergoedingschap HSL-Zuid

De heer Blonk, L3B: Ik kan heel snel zijn. We zijn akkoord met het voorstel. Het kan als hamerstuk naar de raad.

De heer Machielse, VVD: Ik sluit me volledig aan bij de woorden van de heer Blonk. Het kan wat ons betreft als hamerstuk naar de raad. Wij wensen de wethouder alle succes toe de komende 5 jaar met de uitvoer van deze regeling.

De heer Van der Stelt, CDA: Ik kan het wederom kort houden. Voor ons is het ook een hamerstuk.

De heer Jumelet, WIJ: Nog korter. Hamerstuk.

De heer Markus, CU: Hamerstuk.

De heer Van der Stad, D66: Ook een hamerstuk.

Mevrouw De Geus, GL: Ook voor ons een hamerstuk.

Mevrouw Verhoef, PvdA: Ik zeg ook: hamerstuk. Ook namens de heer Xhemali.

De voorzitter: Het e.e.a. gehoord hebbend, hebben jullie geen behoefte aan de wethouder, die nog eventueel iets wilde zeggen. Tenzij de wethouder nog iets wil zeggen. Wethouder Arends: Hamerstuk. De voorzitter: Een hamerstuk voor de raad. Dank u wel.

7a. Actualiteiten uit het college

De heer Duk, GL: Ik wil wat vragen over de duurzaamheids-update stellen. Ik ben heel erg blij met deze update. Het is duidelijk leesbaar, mooi. Daar zal de CU vast blij mee zijn, met een duidelijk leesbare taal. Maar ik wil toch weten, wat betreft de windenergie, wat het onderzoeksbureau als opdracht heeft gekregen. Niet alleen of het mogelijk is, maar ook of het mogelijk is met alleenstaande molens of met samenvoegen en dat soort dingen. Ik zie dat er een zonedak op station Rodenrijs komt. Heel goed, dat de samenwerking met Nieuw Lansinger Stroom is gezocht. Ziet het college ook mogelijkheden voor het station Lansingerland Zoetermeer om zo'n zelfde samenwerking te creëren? Dank u wel. De voorzitter: Wie gaat de vragen beantwoorden, wethouder Fortuyn of wethouder Van den Beukel? Wethouder Van den Beukel: Het college spreekt met één mond, dus dat is overzichtelijk. Van het station Rodenrijs is te lezen, dat we samenwerking hebben gezocht. Tegelijkertijd staat er in de brief, dat we hebben besloten dat het ingewikkeld is, geconcludeerd eigenlijk, om gebruik te maken van die postcoderoosregeling. Het loopt niet van een leien dakje. Het is niet van de baan, maar het is best ingewikkeld. Zo hebben we een hele nauwe werkrelatie met Nieuw Lansinger Stroom, dat is een club waar we echt blij mee zijn, waar we trots op zijn, dat die bestaat en floreert binnen Lansingerland, dat heel veel Lansingerlanders daar lid

van zijn. We hebben samen het succes gevierd van het zonnedak bij die tuinder, dat via de postcoderoosregeling heel snel is gerealiseerd. Soms is het mogelijk en soms is het onmogelijk. Hier bleek het eventjes onmogelijk. Specifiek Lansingerland Zoetermeer: daar is collega Fortuyn de meest ingewijde, dus ik geef graag even het stokje over. Wethouder Fortuyn: De heer Duk weet, dat wij met een andere partij via de gemeenschappelijke regeling Bleizo en Prisma een andere partij hebben, die in onderzoek is in de geweldig complexe materie rondom het plaatsen van zonnepanelen. Die partij is voorlopig nog even aan zet. Mocht die partij uiteindelijk in het businessmodel afhaken, dan zullen wij opnieuw initiatief nemen om te kijken hoe we dat het beste weg kunnen zetten. De heer Duk: Mijn vraag over de opdracht aan het onderzoeksbureau wat betreft de windmolens is nog niet beantwoord. Wethouder Van den Beukel: Ik dacht: eerst de stations, dan de windmolens. Die opdracht is verstrekt. Dat onderzoeksbureau heeft eigenlijk twee vragen gesteld. Ten eerste: wat zijn de juridische mogelijkheden en onmogelijkheden van het plaatsen van windturbines in het gebied, waar u het over heeft, bij de provincie noemen ze dat het VRM-gebied. Dat kunnen windturbines zijn van 5 meter hoog of van 100 meter hoog. Ze hebben een heel brede zoekvraag. Het heeft te maken met een flink station van Tennet en je hebt ook te maken met vliegtuigen, het station, allerlei gevoelige locaties. Ze willen juridisch precies weten wat mag en wat echt niet meer mag. Maar ook technisch hebben we die vraag gesteld: wat kunnen we hier feitelijk nog realiseren? Het is vanuit een positieve insteek geformuleerd. Er is wel wat zorg bij partners in de regio als zouden wij het onderzoek misschien willen benutten om toch aan te tonen, dat het eigenlijk een heel raar idee is, windturbines langs de A12. Dat is uitdrukkelijk niet zo. We willen wel heel realistisch zijn. We zien dat het een heel druk stukje van de Randstad is en daarom willen we gewoon de feiten op een rijtje hebben en niet onnodig zitten kissebissen en bestuurlijke druk te hebben over een locatie, waarvan we eerst maar even moeten weten wat hier überhaupt eigenlijk nog wel kan. Het onderzoek loopt.

De heer Jumelet, WIJ: Op blz.3-4 wordt er gesproken over de aardgasvrije wijken. De laatste zin op blz.4 van dat blokje staat: op deze wijze wordt er gewerkt aan een breed gedragen wijkuitvoeringsprogramma. Mijn vraag is concreet: wanneer is de planning beschikbaar rondom de aardgasvrije wijken? De tweede vraag gaat over blz.6, over samenwerking met bewonersinitiatieven, de regeling reductie energieverbruik. De wethouder Van den Beukel refereerde er net ook al een klein beetje aan, over de online community en de lancering op Facebook. De vraag is wel even: we veronderstellen hiermee dat al onze inwoners op Facebook zitten, maar velen zitten niet op Facebook. De vraag is dan wel gerechtvaardigd: hoe bereiken wij die mensen ook om hieraan deel te nemen? Dank u wel. Wethouder Van den Beukel: Twee hele fijne vragen om te hebben, want het geeft me gelegenheid om iets meer erover te zeggen. De RRE subsidie hebben we gekregen van het rijk, we hebben het samen ingediend met de energiecoöperatie. De uitvoering ligt bij hen. Expertise zit ook bij hen en waar ze die niet hebben, huren ze die in, want zo ruim is die subsidie. Die expertise zit ook op: hoe maak je, hoe creëer je die beweging rondom verduurzaming van woningen? Een heel belangrijke lijn in hun project, dat wij ondersteunen, maar wat zij dragen, is inderdaad die gemeenschap ontwikkelen, online is daarin een heel belangrijk component, maar dat is niet het volledige verhaal. Er zijn mensen, die niet op Facebook zitten, sterker, er zijn ook mensen die nog steeds niet op internet zitten en dat is helemaal prima. Dat is ook de meerwaarde van zo'n fysieke energiewinkel, waarvan eerst zelfs de gedachte was: kan dat wel, in coronatijd, om die te gaan openen? Dat heeft Nieuw Lansinger Stroom gedaan en dat is goed, want daarin zie je dat er heel veel mensen binnen lopen, toch even willen zien, voelen, horen hoe het nou gaat, je woning energiezuinig maken. Daarnaast zijn nog vele andere initiatieven nodig op dit vlak, dat is een kwestie van een hele lange adem. Veel mensen zullen überhaupt blijvend maatregelen treffen zonder dat de gemeente daar maar enige bijdrage aan levert of zonder dat daar een energiecoöperatie aan te pas komt, gewoon omdat de aannemer tegen ze zegt: joh, als je toch gaat uitbouwen, doe het meteen zus en zo. Er wordt voortdurend gekeken bij Nieuw Lansinger Stroom, bij de projectleiders: hoe kunnen we nog meer die gemeenschap vormen, online en offline. Wat betreft de timing van het uitvoeringsprogramma. In het voorjaar kan ik u daarover een update geven, we willen dat goed doen. Het is heel weerbarstige materie, de heer Blonk refereerde aan een artikel in Binnenlands Bestuur. Als je dat goed projectmatig wil doen en je wil ook leren van de vele lessen, die getrokken worden elders in het land, in de proeftuinen, dan moet je niet over één nacht ijs gaan. Ik verwacht in het voorjaar een update te kunnen geven. De projectleider voor de aardgasvrij wijken is al aangetrokken, dus er wordt volop aan gewerkt, maar voor een groot deel op dit moment achter de schermen.

De heer Blonk, L3B: Ik heb een aantal vragen en opmerkingen over de actualisatie overzicht duurzaam. De eerste valt onder de verduurzaming glastuinbouw. Daar wordt in de tweede alinea gesproken over de warmterotonde. Ik wil daar toch een opmerking bij maken. Let op, wethouder, college, dat er geen onevenredige kosten worden afgewenteld op onze gemeente. In het verleden hebben we daar heel vaak over gesproken met uw voorganger wethouder Albert Abee. Dat was de leiding van Rotterdam naar Leiden. We werden geconfronteerd met gigantische kosten. Ik weet niet hoe het hier zit, maar ik wil toch even waarschuwend woorden laten horen. Dan kom ik direct op het vervolg daarvan. Hoe zit het

eigenlijk met die oude plannen van het warmtebedrijf Rotterdam met die leiding naar Leiden? Ik heb geen flauw idee hoe het daarmee staat. Dan heb ik nog een opmerking, dat zit bij aardgasvrije wijken. De verhouding betaalbare woningen en warmtevoorziening mag niet doorslaan ten ongunste van betaalbaar wonen. We hebben het er net over gehad. Je moet opletten dat als je goed to good dat soort dingen doorzet en je maakt daar de woonlasten te hoog, dan is dat het paard achter de wagen spannen. Daar is mijn fractie in ieder geval niet voor. Ik wilde dat toch nog graag even aangeven. Tot slot vroeg ik me af: hoe zit het nou met het gemeentehuis? Liggen daar nou zonnepanelen? Ik ben het even kwijt. Zo ja, maar hoeveel liggen er dan? Ik zie er niet zoveel liggen. Wat is de opbrengst daarvan? Ik denk dat het een beetje aan de karige kant is, maar ik kan het mis hebben. Dat waren ze. Wethouder Van den Beukel: Voor het gemeentehuis ga ik straks naar collega Fortuyn, want die heeft ze eigenhandig geïnstalleerd. Er liggen er heel veel, maar ik weet niet precies hoeveel. De vraag, die aan mij gericht is, maar ik heb ook de opmerkingen goed gehoord en ook genoteerd, dank daarvoor, de specifieke vraag, die u stelde en ook de waarschuwing: let op, geen onevenredige kosten voor de gemeente bij die warmterotonde en wat is eigenlijk de stand van zaken? De stand van zaken: er is een briefje in aantocht naar u, dat is eigenlijk een update van de warmtesamenwerking Oostland. We doen het in verband met de gemeenten hier in de regio. Mijn agenda deze week zit vol met 4 bestuurlijke overleggen over dit thema. Het is heel spannend op dit moment, want de leiding over oost is voorlopig in de ijskast gezet. Die komt uiteindelijk wel weer uit de ijskast als onderdeel van het integraal ontwerp, de hele warmterotonde Zuid-Holland, maar de keuze is nu gemaakt voor de leiding door het midden. De leiding door het midden heeft een hippe naam en die naam is: Warmteling. Van de Warmteling is het de vraag: wordt die 600mm dik of 700mm dik? En waar gaat die warmte dan heen? Naar het Oostland, naar het Westland, naar Leiden, naar Delft, naar Den Haag? Het rijk zit er momenteel zo in, dat ze eigenlijk zeggen: alle gemeenten moeten bijdragen. Ze moeten tot op zekere hoogte garant staan voor een deel van de afname. Daar zitten ze heel geharnast in. Veel gemeenten, niet alleen de gemeente Lansingerland, kijken daar wel met zorg naar. Die zeggen: we snappen dat jullie een beetje zekerheid willen hebben als je die leiding aanlegt, dat die warmte ook afgenomen wordt en dat niet die leiding daar vervolgens werkloos ligt te wezen, want dan is het een desinvestering van Gasunie, dat snappen we. Tegelijkertijd moeten jullie ook wel weten, dat dit soort transportleidingen primair verantwoordelijkheid is van de rijksoverheid. Wij hebben al een Stedin om te financieren. Dat gesprek is nog niet afgerond. We zijn in heel nauw contact met Gasunie, met Economische Zaken, met de provincie. Nogmaals: er komt een briefje uw kant op, dat daar iets meer inkleuring aan geeft, maar dat zijn dagkoersen. Het beweegt de goede kant op, maar het kan ook nog mislopen, want het zijn hele kapitaalintensieve projecten, waar uiteindelijk heel veel mensen hun goedkeuring aan moeten verlenen. Er is vandaag nog een signaal gekomen uit de gemeente Leiden, dat ze voorlopig grote moeite hebben hiermee, omdat er geen woonlasten neutrale garantie komt vanuit het rijk. U heeft er nu een paar dingen over gehoord, er valt nog veel meer over te zeggen. We zouden er misschien een keer een apart debat over moeten voeren, maar er komt meer informatie uw kant op. Dat is het even voor nu. Wethouder Fortuyn: Dat is een technische vraag waar ik nou geen antwoord op heb, het aantal. Ik weet wel, dat vorig jaar de heer Abee, de voorganger van de heer Van den Beukel, boven op het dak geweest is van de ambtenarenvleugel. Daar is het inderdaad vol gelegd. Het maximale is wel gelegd, maar de vragen: wat deed de investering, welke opbrengst hebben we in megawatt? Dat zou ik nu moeten vragen. Als de heer Blonk daar interesse in heeft, wil ik dat best wel even uitzoeken. Maar het ambtenarengedeelte ligt helemaal vol. Het bestuursgebouw ligt ook maximaal vol, maar daar staan ook technische units op, maar het gemeentehuis is maximaal en optimaal ingericht met zonnepanelen. De heer Blonk: Dat antwoord is voldoende. De wethouder hoeft verder niets uit te zoeken. Het ging mij erom: ligt het vol? Ik ben nog een vraag vergeten, dat gaat over de duurzame bedrijventerreinen. In de laatste alinea gaat het ook over bedrijventerrein Prisma. Nu weet ik dat er een multifuel station komt naast de horecacluster, tegenover de Kruisweg. Ik wil er graag op aandringen bij het college om daar de bewoners van de Kruisweg actief bij te betrekken. Ik denk dat wethouder Arends daar nog een reactie op kan geven. Wethouder Arends: Dat kan ik toezeggen, om dat even schriftelijk te beantwoorden ten aanzien van de inspraak. De voorzitter: Ik beluister twee toezeggingen op de vragen van de heer Blonk. Een brief, die de heer Van den Beukel stuurt en een toezegging van mevrouw Arends ten aanzien van het betrekken van de bewoners dan daaromtrent de Kruisweg.

De heer Van der Stad, D66: Ik had drie vragen, waarvan twee over de duurzaamheids-update. De eerste vraag was eigenlijk over de warmterotonde, waar de heer Blonk ook al een vraag over heeft gesteld. De businesscase voor de leiding over oost was natuurlijk niet florissant, maar ik heb ook begrepen, dat vanaf 2021 e.e.a. weer zou worden opgepakt. Ik was benieuwd of wij hier eventueel op gaan anticiperen, wat het ook mag gaan voorstellen dan in de praktijk. Vervolgens voor de middenweg: we zijn benieuwd of we daar nog invloed op kunnen hebben en op welk moment dat dan zou kunnen zijn. Dan nog een vraag over groen/blauwe schoolpleinen. We zijn blij dat e.e.a. nu gerealiseerd gaat worden. De locatie Oudelandse laan is echter wel erg vertraagd. Er was een bottom-up initiatief, waarbij de omgeving bereid was niet alleen te investeren in de openbare omgeving, maar waarbij ze de werkzaamheden zelf ook wilden laten uitvoeren. Een directe opwaardering dus van de buitenruimte. Dat soort initiatieven moeten

we koesteren en goed faciliteren. Ook op andere onderwerpen, zoals de energietransitie. Het baart ons echter zorgen, dat we enigszins gedesillusioneerde reacties vernemen van de initiatiefnemers, de drie scholen, inzake het proces. Ze wilden het heel graag, gingen met enthousiasme voortvarend aan de slag en ze hadden een uitgewerkt plan, dat kon rekenen op steun van de omgeving. Wat wil je nog meer, vraag je je af. Door de gemeente schijnt echter veel invloed geëist te zijn. Op zich begrijpelijk als eigenaar van de grond en bij aanbod van co-financiering. Een moeizaam proces volgde, waarbij afgestemde boomkeuzes weigerde en het eindresultaat niet veel anders is dan het initiële voorstel vanuit de scholen. Er is wel veel tijd aan besteed, mede omdat het participatieproces over is gedaan. De vraag rijst wat het heeft opgeleverd en wat dit wellicht onnodig extra heeft gekost. De scholen hebben reeds een investering in vergroening gedaan. Graag vernemen wij van de wethouder of het tijdspad kenbaar gemaakt kan worden aan de scholen. Zij weten vooralsnog dat het alleen over de Kerst heen is getild, terwijl de raad nu middels deze update verneemt dat de werkzaamheden in de voorjaarsvakantie plaats vinden. Wij vernemen ook graag van de wethouder of een evaluatie met alle betrokkenen verricht gaat worden, dit om meer punten op te halen voor andere toekomstige initiatieven. Stimuleer het actief burgerschap en zet niet ergens onnodig de rem op. Dat was het wat betreft duurzaamheid. Wethouder Van den Beukel: De eerste vraag ging over de leiding over oost en iets over de leiding over midden. Er is dus echt een keuze gemaakt door de rijksoverheid en Gasunie, dat wordt gerealiseerd. Halverwege dit decennium moet die leiding operationeel zijn. Dus daar zit nu alle focus op. Het warmtebedrijf Rotterdam, dat een belangrijke rol speelde bij de leiding over oost, heeft dus ook zijn conclusies getrokken, dat er niet veel gewerkt wordt aan de leiding over oost. Er loopt een groot project, dat heet 'integraal ontwerp Zuid-Holland' in opdracht van het ministerie van Economische Zaken samen met de provincie en Gasunie, waarin het hele plaatje wordt geschetst, van zowel de dikke transportleidingen als de onderliggende distributienetten, waar ook bijvoorbeeld de roka-leiding in zit, waar nu veel tuinders gebruik van maken. De verduurzaming van die roka-leiding en de uitbreiding daarvan, wat veel te maken heeft met de leiding over oost, daar komt het in terug. De exacte planning daarvan, van het verder ontwikkelen, het door ontwikkelen, hangt af van de keuzes in het integraal ontwerp en hoe integraal ontwerp verder wordt gebracht door het rijk en EZK. We anticiperen daarop, dat we dagelijks met hen meewerken, meedenken om van de juiste informatie te voorzien, zodat onze gebouwde omgeving, maar ook onze tuinders daar optimaal van kunnen gaan profiteren, van dat meer uitgebreide warmtenet. Uw vraag over de middenweg kon ik niet helemaal plaatsen, maar misschien als ik daaronder mag verstaan de leiding over het midden, dan heb ik die vraag beantwoord. De vraag over groen/blauwe schoolpleinen hoort formeel bij collega Van Tatenhove, maar omdat het overzichtelijk is wil ik een kleine poging wagen, zodat ik kan ontsnappen aan een brief of aan een doorverwijzen, want dat zou misschien vervelend zijn voor u. Ik ben eigenlijk ook wel heel blij, dat het bij collega Van Tatenhove ligt, want het geeft aan, dat alle vragen over duurzaamheid voor een deel worden beantwoord, terecht, door collega Arends, collega Fortuyn, collega Van Tatenhove, wat duidelijk maakt, dat dit een collegebrede inspanning is, die wij leveren. Het antwoord zou zijn: er is al elders een mooi groen/blauw schoolplein geopend, daar heeft u in de media het e.e.a. over kunnen lezen. Wat betreft de Oudlandselaan, als ik de nieuwsbrief van mijn kinderen lees, die daar op school zitten, dan zou het inderdaad het voorjaar worden, dat het wordt gerealiseerd, maar als er kennelijk onduidelijkheid is over de planning, en dat hoor ik u weergeven, daar heeft u ongetwijfeld uw bronnen voor, dan ga ik ervan uit en dat durf ik wel te zeggen namens collega Van Tatenhove, dat er natuurlijk, dat zal voortdurend gebeuren, contact zal zijn met de scholen om daarover de klokken gelijk te zetten. Dat lijkt me op zich niet echt spannend. Vindt er evaluatie plaats? Ja. Het is eigenlijk een gegeven usance, onze manier van projecten bedrijven, om die voortdurend te evalueren. Dus ook hiervan zal een evaluatie plaats vinden. Er zullen leerpunten uit komen, want het is allemaal mensenwerk.

De heer Markus, CU: Allereerst zijn we blij, dat we weer eens over duurzaamheid komen te spreken in deze commissie. Dat heeft wat ons betreft veel te lang geduurd. Namens ons hierbij het voorstel om voortaan dit actualiteitenoverzicht als agendapunt op de agenda te plaatsen, want volgens mij heeft elke partij hier vragen. Ik denk dat dat de discussie ook beter maakt. Juist over het feit, dat we er te weinig over spreken en ik er in mijn omgeving helaas nog te weinig over hoor, vind ik dat we als raad ook het goede voorbeeld moeten geven door er goed en vaak over van gedachten te wisselen. Dat allereerst als voorstel. We zijn blij met de wethouder, die enthousiast veel dingen toelicht, met name ook rondom het kenbaar maken van duurzaamheid aan onze samenleving en dat we daarin stappen moeten zetten. We zijn blij met de stappen die er gezet worden. Ik zit ook niet op Facebook, maar je zou er bijna lid van worden om inderdaad toch bij de club te horen. Maar ik ben ook blij, dat de wethouder zegt dat dit de aandacht heeft. We moeten er constant aan werken om het gedachtengoed rondom duurzaamheid aan iedereen kenbaar te maken, dat we met elkaar de stappen moeten zetten om met elkaar ooit weer eens die Molentocht te kunnen schaatsen inderdaad. Een mooie opsomming ook, helder dat het volgens de lijn is, die we ook in andere documenten hebben vast gelegd m.b.t. duurzaamheid. Wel nog een vraag. Heeft de wethouder het gevoel, dat we bij alles waar we mee bezig zijn, op koers liggen? We hebben een stip neergezet en het zou fijn zijn als we steeds dichterbij de stip komen. Mocht dat te langzaam gaan, dan

horen we dat graag, want dan betekent dat dat we moeten bijschakelen. Een andere vraag, die wij hebben. Tijdens de begrotingsbehandeling hebben wij onze zorg uitgesproken over het integraal beheerplan. Het verduurzamen daarvan is terug gedraaid, maar de doelstellingen houden we wel in stand. Dat heeft ons in die zin gerust gesteld, maar nu lees ik in dit stuk, dat het hele spulletje on hold gezet is. Dat lijkt een tegenstrijdigheid te zijn met hetgeen in de begrotingsbehandeling is aangegeven. Daar werd aangegeven, dat we de doelen nog steeds nastreven, maar op een andere manier invulling geven en het geld niet meer nodig is, maar hier staat dat het voorlopig on hold staat. Daar graag nog een reactie op. Dank voor dit overzicht. Mooi, dat we met elkaar erover komen te spreken. Laten we dit voortaan doen als een bespreekpunt in de commissie. Dank u wel. De voorzitter: Uw signaal is helder. We gaan even kijken hoe we de aanvliegroute dan gaan doen. Wethouder Van den Beukel: Voor het integraal beheerplan ga ik naar collega Fortuyn verwijzen, want daar is hij de portefeuillehouder over. Als u het zou agenderen, de agendacommissie, dan valt dat vanuit het college alleen maar toe te juichen. Dat is helemaal prima. Liggen we op koers? Dat is een heel makkelijke vraag en tegelijk een heel ingewikkelde vraag. Ja, we liggen op koers in de zin dat we onze projecten tot uitvoering brengen en dat die projecten samen onze uitvoeringsagenda zijn en we daarmee steeds beter die duurzaamheid in de genen van al onze medewerkers brengen en via die projecten ook de samenleving dienen. Het wordt ook steeds beter verankerd in alle werkprocessen, waardoor iedereen die bij wijze van spreken nu binnen komt als medewerker in rioolbeheer, in openbare ruimte, in groen, in waar dan ook, vanaf dag 1 snapt: ohja, we doen het hier op een duurzame manier. Dat draagt vrucht. In die zin liggen we volledig op koers. Tegelijkertijd is het een systeemverandering, die we ambiëren. En niet alleen de gemeente ambiëert, maar met de gemeente het rijk. Soms hebben we te maken met tegenvallers. Zo'n tegenvaller is een keuze van de rijksoverheid om tuinders zwaarder te belasten voor elektriciteit. Dat leidt ertoe dat de businessclass voor tuinders voor geothermie drastisch is verslechterd ten gunste van warmtekrachtkoppeling. Dat helpt niet bij het behalen van onze doelen. Iets vergelijkbaars zou zich kunnen voordoen, ik ga er niet van uit, maar zou zich kunnen voordoen als het gaat om die warmterotonde. Dus er zijn buitengewoon veel afhankelijkheden. Die afhankelijkheden kan ik niet weg poetsen. Die zijn wel belangrijk voor het behalen van onze doelen. Lansingerland kan niet CO2 neutraal worden in 2050 als de rijksoverheid en provincie niet hun bijdrage leveren. Wij leveren onze bijdrage als gemeente en dat doen we voluit, met volle kracht. Wat dat betreft ben ik tevreden over de voortgang, die we boeken. Dat voor nu. IBP is passender bij de heer Fortuyn. Wethouder Fortuyn: Het integraal beheerplan, ja, het is een woord waar de heer Markus over valt, omdat het on hold gezet wordt. Ga er maar van uit, en dat is ook bij de begroting besproken, dat we geen opgave hebben gedaan van de ambitie. De ambitie staat nog immer overeind. Maar gezien de opgave voor de begroting 2021 hebben wij ervoor gekozen om het niet uit te voeren, maar om wel de ambitie te bewaren. Ik vraag mijn collega Van den Beukel om bij een volgende update even daar aan te geven, dat het IBP weer ter tafel komt, want dan houd je hem ook weer scherp, dat we wel de ambitie hebben, maar op dit moment het geld even niet hebben om daaraan bij te dragen vanwege tekorten in het sociaal domein. Ambitie: ja, nog steeds. Dat hier toevallig on hold staat: ja, het is gebeurd zoals het gebeurd is. Mijn collega Van den Beukel zal het IBP zeker op zijn overzicht houden van de duurzaamheidsplannen, die we hebben en ook de zaken die we ten uitvoer willen brengen.

7b. Actualiteiten uit de commissie

De voorzitter: Ik refereer aan wat de heer Blonk zei n.a.v. de inspraak van de heer Van Muiswinkel en de heer Van Son. De heer Blonk: Dat klopt. Naar aanleiding van die inspraak van de heren Van Muiswinkel en Van son wil ik de wethouder vragen de commissie een schriftelijke reactie te geven op de inspraak van de heer Van Son en op de info van 6 documenten, die de commissie gisteren ontving van de heer Van Muiswinkel en ook de info, die hij begin deze avond stuurde. Ik wil de wethouder graag vragen in een schriftelijke reactie in te gaan op de hoge erfafscheiding aan de achterzijde. Dat is wat ik in feite vraag. Ik ben ook overvallen door wat ik zag en dat u dat ook heeft. Je moet je er even in verdiepen. Neemt u daar even de tijd voor en kijk even. Schrijft u dan op in een reactie naar de commissie hoe het college daarnaar kijkt. De voorzitter: Naar mevrouw Arends: er is het nodige vandaag en gisteren bij ons binnen gekomen. De griffie zal ervoor zorgen, dat u ook deze stukken krijgt. De heer Markus: Hele goede vragen van de heer Blonk. Aanvullend daarop zitten de inwoners natuurlijk met het feit, dat zij te laat zijn voor de inspraaktermijn, dat die verstreken is. Ik zou ook van de wethouder willen vragen om daar expliciet op in te gaan. Dank u wel. Wethouder Arends: Het lijkt me prima om vanuit het college een schriftelijke reactie te geven op alle stukken, die zichtbaar bij u zijn binnen gekomen. Ook de specifieke vraag over de periode, die de heer Markus stelt, zal ik daarin mee nemen. De voorzitter: Een toezegging. Mooi.

7c. Verbonden partijen

De voorzitter: Hier niemand over? Nee.

8. Rondvraag en sluiting

De heer Blonk, L3B: Vestia heeft bijna 10 jaar na het derivaten schandaal opnieuw financiële steun nodig van de andere corporaties. De sector redde één van de grootste huisvesters eerder van een faillissement, maar Vestia gaat nog steeds gebukt onder hoge rentelasten en een miljardenschuld. Extra bijdragen moeten Vestia nu weer gezond maken, schrijft het financieel dagblad. Vanochtend stond daarover een artikel in Binnenlands Bestuur. Een speciale commissie lichtte vorige week op een congres van de corporatiebranchevereniging Edes kort toe welke mogelijkheden er zijn om Vestia uit de financiële problemen te brengen, maar dat het financieel weer moet worden opgelost door de andere corporaties is bijna zeker. Mijn vraag aan de wethouder: wat betekent dat nou financieel voor 3B Wonen? Eenvoudiger gezegd: hoeveel geld moet 3B Wonen dadelijk weer gaan betalen, samen met al die andere corporaties, om Vestia op de been te houden? Wat betekent dit voor de investering van 3B Wonen voor sociale woningbouw in Lansingerland? Met name voor Wilderszijde en de locatie Hergerborch. Met andere woorden: kan de bouw van sociale huurwoningen op die twee locaties gewoon doorgaan? Dat waren mijn vragen. Wethouder Arends: Het zijn drie vragen, die de heer Blonk stelt. Wat betekent dat financieel voor 3B Wonen? Dat is afhankelijk van de oplossing, die wordt gekozen en dat is nu nog niet precies te zeggen. In het verleden is door 3B Wonen € 850.000 aan saneringsheffing betaald voor Vestia. Het Vestia-debacle wordt door de volledige sector gedragen, dus zo'n 300 corporaties. Die betalen naar rato mee. Uitgaande van het tekort van € 700mln nu bij Vestia zou het ongeveer uitkomen op € 2,3mln gemiddeld per corporatie en dat is eenmalig. 3B Wonen betaalt nu jaarlijks al meer verhuurdersheffing, namelijk € 4mln. Wat betekent dit voor de investeringen, met name op de locaties Wilderszijde en Hergerborch? Het is natuurlijk heel erg jammer, want iedereen kan maar één keer zijn centjes uitgeven, maar dit heeft substantieel geen invloed. 3B Wonen investeert de komende 10 jaar € 200mln voor 1.000 woningen. En € 2,3mln, als je dat als saneringsheffing hebt, dan gaat het om ongeveer 10 woningen minder. Dat zou de enige oplossing zijn voor hen om deze kosten op te vangen. Als laatste vraag: kan het gewoon doorgaan? Ja, ons inziens zou het gewoon door kunnen gaan en hoeft het geen gevolgen te hebben voor de geplande locaties van 3B Wonen. Dank u wel. De heer Blonk: Ik ben blij te horen van de wethouder dat zij dit voor mij in perspectief heeft gezet. Het is toch triest dat 3B Wonen zo'n ruim € 4mln per jaar verhuurdersheffing moet betalen. Dat getal kende ik. Dat komt neer op ongeveer 2,5 tot 3 maanden huur van 3B Wonen. Ik vind dat heel zorgelijk. Ik wil dan toch nog er even bij de wethouder op aandringen, dat zij mogelijk in MRDH-verband of ander verband, woonregioverband, bij het kabinet erop aan te dringen jaarlijks de verhuurdersheffing af te schaffen. Dat zou heel Nederland een enorme boost geven om de woningbouw echt aan te jagen. Dat wilde ik nog even opmerken, mijn vraag of zij actie wil ondernemen binnen de regio Rotterdam richting de minister, richting het kabinet. We zijn niet de eerste, want andere regio's hebben het ook al gedaan. Dank u wel. Wethouder Arends: Dat is al onderwerp van gesprek, dat kan ik u in ieder geval benoemen. Hoe dat er concreet uit zou zien vanuit de regio, dat heb ik even niet zo paraat.

De voorzitter, om 23.35 uur: Dan zijn we aan het einde van deze vergadering gekomen. Ik dank u allen voor uw inbreng en de wethouders voor de beantwoording van de vragen. Gelet op de klok, nog een klein halfuurtje en dan is het alweer een volgende dag. Ik wens u nog een goede avond en voor straks welterusten. Dank u.

Verslag opgesteld door Marianne Jansen, Lothassa Secretarie, met behulp van geluidsopname.